

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROBLEMATIKA IR SPRENDIMŲ KRYPTYS

TURINYS

I.	SUTRUMPINIMAI	3
II.	ĮVADAS	4
III.	VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO INSTITUCINĖ STRUKTŪRA	5
IV.	GEROJI VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PRAKTIKA	8
V.	VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCESO IŠSKAIDRINIMAS	10
VI.	SKAIDRESNI KOMUNALINIO SEKTORIAUS PERKANČIŪJŲ ORGANIZACIJŲ PIRKIMAI	14
VII.	PIRKIMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE REGLAMENTAVIMAS	17
VIII.	VIDAUS SANDORIŲ REGLAMENTAVIMAS	19
IX.	ELEKTRONINIAI PIRKIMAI	21
X.	VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ CENTRALIZAVIMAS	23
XI.	VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO PROCESO VEIKSMINGUMO DIDINIMAS	26
XII.	VERSLO APLINKOS GERINIMAS	29
XIII.	SOCIALINĖ INTEGRACIJA VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ POLITIKOJE	31
XIV.	VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ SAŠAJA SU KITŲ SRIČIŲ INICIATYVOMIS	33
XV.	VEIKSMINGA VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ KONTROLĖS SISTEMA	35
XVI.	ATSAKOMYBĖ UŽ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISĖS PAŽEIDIMUS	38
XVII.	LIETUVOS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ SISTEMOS TOBULINIMO IR PLĖTROS 2009–2013 METŲ STRATEGIJA	40
XVIII.	KITŲ INSTITUCIJŲ KELIAMOS PROBLEMOS IR SIŪLOMI SPRENDIMAI	42
XIX.	KONTAKTINĖ INFORMACIJA	47

SUTRUMPINIMAI

CPO – centrinė perkančioji organizacija

CPVA – VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra

CVP IS – Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema

ES – Europos Sąjunga

FN – Lietuvos Respublikos finansų ministerija

FNTT – Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos

KT – Konkurencijos taryba

LDB – Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė

PO – perkančioji organizacija

SADM – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

STT – Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba

TM – Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija

ŪM – Lietuvos Respublikos ūkio ministerija

VPĮ – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas

VPT – Viešųjų pirkimų tarnyba

VRM – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija

VŽ – „Valstybės žinių“ priedas „Informaciniai pranešimai“

IVADAS

Viešųjų pirkimų sistema yra labai svarbi šalies ekonomikos dalis. Jos poveikis gerokai didesnis, nei vien procentinė išraiška nuo šalies bendro vidaus produkto. Viešųjų pirkimų praktika nemaža dalimi gali nulemti, ar mūsų pramonės atstovai ir paslaugų teikėjai kurs inovacijas, šalies infrastruktūros kokybę, viešojo administravimo kokybę. Viešųjų pirkimų praktika daro didelę įtaką netgi mūsų pačių nuomonei apie mūsų šalį – jos gebėjimą suvaldyti korupciją ir atsakingai naudoti valstybės pinigus.

Kartu viešųjų pirkimų sistema yra labai sudėtinga, apima daug elementų. Jos veikimas priklauso nuo tūkstančių perkančiųjų organizacijų, tiekėjų, pirkimų konsultantų, Viešųjų pirkimų tarnybos, įvairių susijusių kontroliuojančiųjų tarnybų ir teismų. Nuo to, kaip kiekvienas iš jų suvokia savo misiją, nuo jų kompetencijos ir etikos priklauso, ar viešųjų pirkimų sistema veiks tinkamai.

Todėl kurdami viešuosius pirkimus reglamentuojančius teisės aktus turime ne tikėtis vieną kartą parengti tobulą įstatymą, o veikiau nusiteikti ilgam darbui.

Pristatome šį dokumentą siekdami keletą, mūsų nuomone, labai svarbių tikslų.

Pirmiausia siekiame nuoseklesnio teisės aktų kūrimo. Šį dokumentą skirstome į skirsnius pagal svarbias viešųjų pirkimų temas. Kiekviename skirsnyje aptariame susijusius faktus, pateikiame situacijos vertinimą ir spręstinius klausimus bei esminius argumentus. Tada aptariame, kaip ir kada numatome šiuos klausimus spręsti.

Siekiame, kad suinteresuota viešųjų pirkimų bendruomenė – tiekėjai, perkančiosios organizacijos, kontrolieriai ir konsultantai – galėtų matyti, kokius prioritetus išskiria politikos formuotojai, kokius argumentus svarsto ir kada numato apsispręsti ar imtis veiksmų. Tai leis visuomenei plačiau dalyvauti teisėkūros procese ir darys ministerijos veiksmus labiau prognozuojamus.

Antra, siekiame, kad būtų kaupiama viešųjų pirkimų patirtis. Šis dokumentas turėtų priminti argumentus, kuriais remiantis buvo priimtas vienas ar kitas sprendimas. Kita vertus, šiame dokumente įvertinsime ir tai, kas padaryta, – ar įgyvendinti sprendimai pasiekė tikslą.

Trečia, siekiame kokybiškesnės teisėkūros. Jau ne kartą įsitikinome, kad platus aptarimas gerina mūsų darbo kokybę. Siekiame, kad šis dokumentas taptų diskusijų apie reikalingus pakeitimus pagrindu.

Todėl dokumente nuolatos atsiras naujų skirsnių, iškeliančių problemas, kurių sprendimai neaiškūs. Nustatysime laiką ir būdus, kaip sieksime giliau tokias problemas išnagrinėti ir suprasti. Taip sieksime pritraukti bendruomenę aptarti temas, iki apsispręsimė dėl tinkamų veiksmų.

Dokumentą numatome atnaujinti ne rečiau kaip du kartus per metus. Naujausią versiją rasite: http://www.ukmin.lt/lt/dokumentai/Vies_pirkimai.pdf. Tad kviečiame talkon.

Ūkio viceministras Rimantas Žylius

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO INSTITUCINĖ STRUKTŪRA

2009-2010 m. atlikti darbai

- ↑ Viešųjų pirkimų politiką formuoja Ūkio ministerija. Šiame procese pagal savo kompetenciją dalyvauja ir kitos ministerijos bei institucijos, kadangi viešųjų pirkimų politika glaudžiai siejasi su daugeliu kitų sričių, tokių kaip aplinkos apsauga, socialinė atsakomybė, inovacijos ir pan. 2009 m. tobulinant viešųjų pirkimų teisės aktus aktyviai dalyvavo Saulėtekio komisija.
- ↑ Viešųjų pirkimų politikos įgyvendinimo funkcijas atlieka Viešųjų pirkimų tarnyba. Vykdamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas Viešųjų pirkimų tarnyba nuo 2010 m. sausio 1 d. tapo pavaldi Ūkio ministerijai.
- ↑ 2009 m. peržiūrėtos Viešųjų pirkimų tarnybos funkcijos ir teisės – siekiant sistemines, rizikos faktoriais paremtos viešųjų pirkimų kontrolės atsisakyta Viešųjų pirkimų tarnybos funkcijos nagrinėti pirkimo dokumentus pagal tiekėjų skundus, tačiau suteikta teisė ginti viešąjį interesą.
- ↑ Viešųjų pirkimų ginčus nagrinėja teismai. 2010 m. įtvirtintomis nuostatomis teismams suteikta teisė ginčus nagrinėti ir rašytine Civilinio proceso kodekso tvarka, išplėstas galimų sankcijų sąrašas (daugiau skirsnyje Viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo veiksmingumo didinimas).

Situacijos vertinimas

- ↑ Viešųjų pirkimų tarnybai priskirta funkcija kontroliuoti viešuosius pirkimus tik nuo paskelbimo iki sutarties sudarymo, todėl neužtikrinama viso viešojo pirkimo proceso kontrolė.
- ↑ Trūksta metodinės pagalbos atliekant pirkimus, sunkiai prieinamos Viešųjų pirkimų tarnybos teikiamos konsultacijos.
- ↑ Viešųjų pirkimų tarnybai priskirta papildoma funkcija – kontroliuoti, kaip energetikos srityje veikiančios perkančiosios organizacijos laikosi energijos ir kuro, reikalingų energijai gaminti, pirkimų, kurie nepatenka į viešųjų pirkimų reguliavimą, tvarkos, nustatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, reikalauja papildomų žmogiškųjų išteklių, kurie galėtų būti panaudoti Viešųjų pirkimų įstatymo laikymosi kontrolei užtikrinti.
- ↑ Vyrauja nuomonė, kad teismuose viešųjų pirkimų bylų nagrinėjamas trunka per ilgai. Tai daro neigiamą įtaką pirkimo procesui ir ypač Europos Sąjungos paramos panaudojimui. Yra siūlymų šią problemą spręsti steigiant nepriklausomą viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo institutą (daugiau skirsnyje „Viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo veiksmingumo didinimas“).

↑ Teisė atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas suteikta VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai. Per centrinę perkančiąją organizaciją arba iš jos perkančioji organizacija gali įsigyti prekių, paslaugų ar darbų (daugiau skirsnyje Viešųjų pirkimų centralizavimas).

↑ 2010 m. parengtais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais išplėsta Viešųjų pirkimų tarnybos kompetencija – nustatyta funkcija kontroliuoti, kaip perkančiosios organizacijos laikosi viešųjų pirkimų teisės aktų reikalavimų, įsigydamos joms reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, bei užtikrina tinkamą pirkimų planavimą, pirkimo sutarčių vykdymą.

Tolesni žingsniai

2011 m. I ketvirtis

↑ Atlikti Viešųjų pirkimų tarnybos struktūros pertvarkymą siekiant efektyvesnės šios institucijos veiklos.

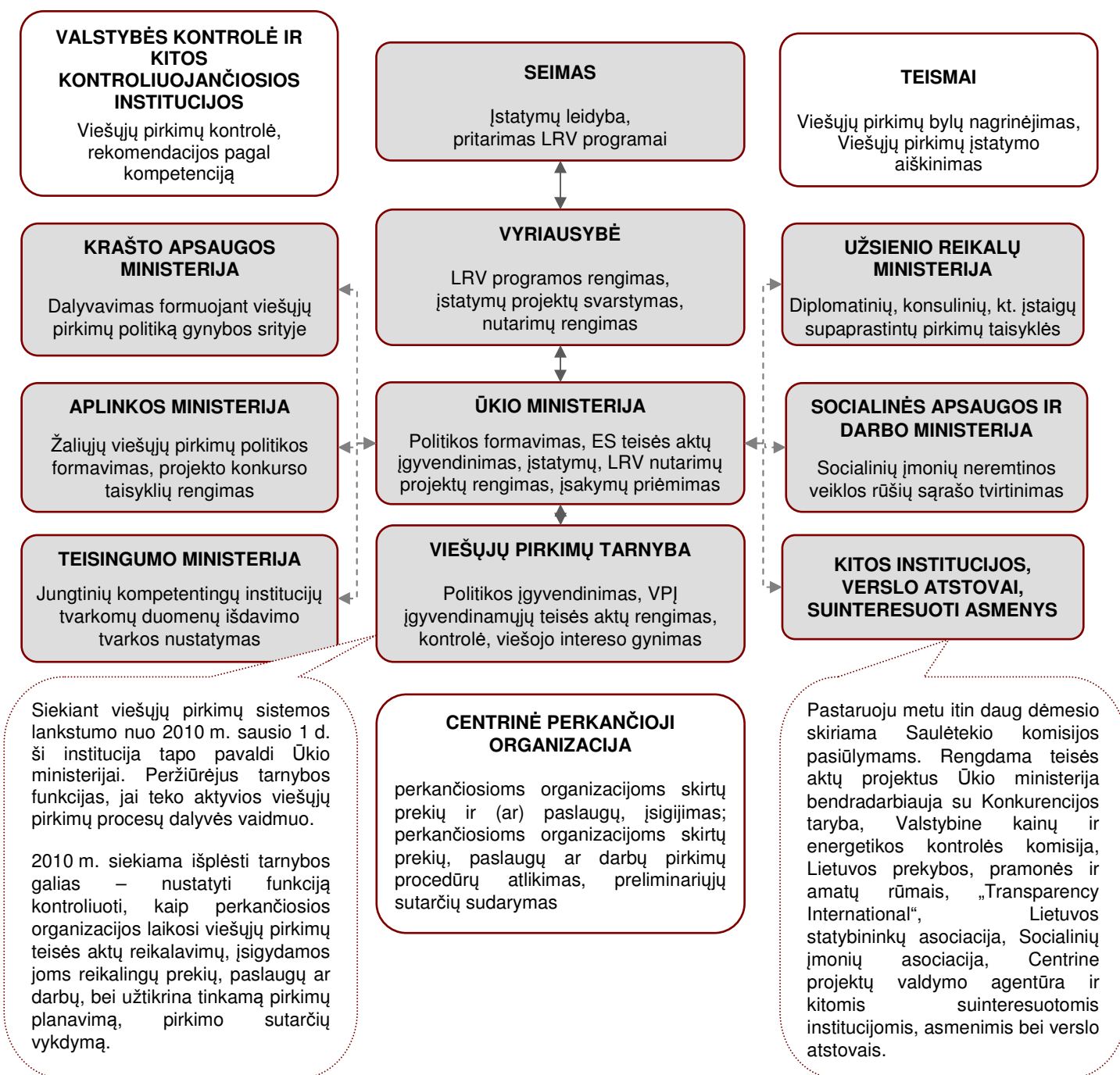
2011 m. III ketvirtis

↑ Spręsti klausimą dėl nepriklausomo viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo instituto ar specializuoto teismo steigimo, teisėjų specializacijos ir t. t.

Svarstant teisės aktų, kuriais numatoma steigti Infrastruktūrų reguliavimo tarnybą, projektus

↑ Energetikos srityje veikiančių perkančiųjų organizacijų energijos ir kuro, reikalingų energijai gaminti, pirkimų tvarkos gyvendinimo ir taikymo kontrolę perduoti planuojamai įsteigti Infrastruktūrų reguliavimo tarnybai, kuri pagal numatytą jos veiklos pobūdį būtų kompetentingesnė atlikti tokių pirkimų kontrolę

Formuojant ir įgyvendinant viešųjų pirkimų politiką dalyvaujančios institucijos

IV.

GEROJI VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PRAKTIKA

2009-2010 m. atlikti darbai

- ↑ Siekiant sėkmingai įgyvendinti viešųjų pirkimų politiką nuolat atliekama viešųjų pirkimų sistemos stebėseną, kurios pagrindas – suinteresuotų asmenų pasiūlymų nagrinėjimas. Tuo tikslu nuolat organizuojami savaitiniai Ūkio ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnybos ir Centrinės projektų valdymo agentūros pasitarimai. Atsižvelgiant į iškilusius klausimus kviečiamos kitos suinteresuotos institucijos, verslo asociacijos. 2010 m. svarstytos statybos darbus atliekančių įmonių asociacijų, komunalinio sektoriaus įmonių, socialinių įmonių, gydytojų asociacijų ir sveikatos priežiūros įstaigų, ryšio operatorių keliamos viešųjų pirkimų vykdymo problemos.
- ↑ Siekdama į gerosios viešųjų pirkimų praktikos formavimą įtraukti mokslo įstaigas Ūkio ministerija 2010 m. pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Mykolo Romerio universitetu.
- ↑ Kuriant gerąją viešųjų pirkimų praktiką svarbi užsienio šalių patirtis. Tuo tikslu aktyviai dalyvaujama Europos viešųjų pirkimų tinklo veikloje (<http://www.publicprocurementnetwork.org/>). 2010 m. suorganizuotas vizitas į Londoną, kurio metu buvo siekiama susipažinti su gerąja Jungtinės Karalystės patirtimi viešųjų pirkimų reguliavimo, efektyvumo įvertinimo, kontrolės srityje ir užmegzti ryšius su šios srities ekspertais.

Situacijos vertinimas

- ↑ Trūksta metodinių atskirų sričių pirkimų rekomendacijų. Viešųjų pirkimų tarnybai nepakanka žmogiškųjų išteklių bei specialiųjų įvairių sričių žinių, kad galėtų jas parengti. Į metodinių rekomendacijų rengimą tikslinga įtraukti verslo atstovus.
- ↑ Siekiant prekes, paslaugas ar darbus įsigyti racionaliai naudojant lėšas, tam tikrų pirkimų atveju tikslinga būtų pasiūlymus vertinti remiantis ne mažiausios kainos kriterijumi, bet ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijumi. Tačiau perkančiosioms organizacijoms trūksta kompetencijos pasirenkant pasiūlymų vertinimo kriterijus bei vertinant pasiūlymus. Būtina tobulinti Viešųjų pirkimų tarnybos parengtas pasiūlymų vertinimo rekomendacijas.
- ↑ Šiuo metu nėra metodikos, kuria remiantis būtų galima palyginti analogiškų produktų kainas atskirose institucijose ir verslo įmonėse. Todėl negalima įvertinti, ar efektyviai vykdomi viešieji pirkimai.

Tolesni žingsniai

2011 m. I ketvirtis

- ↑ Aptarus su viešųjų pirkimų bendruomene sukurti mechanizmą, kuris skatintų verslo bendruomenę kurti rekomendacines pirkimų sąlygas specifiniams segmentams. Viešųjų pirkimų tarnyba konsultuotų dėl tokio proceso ir tvirtintų rekomendacinėmis taisyklėmis po aprobavimo.
- ↑ Pasitelkiant verslo atstovus tobulinti Viešųjų pirkimų tarnybos parengtas pasiūlymų vertinimo rekomendacijas, kuriose būtų išsamiau paaiškinta, kaip pasiūlymai turėtų būti vertinami remiantis ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijumi, pateikta atskiroms produktų grupėms taikomų kriterijų pavyzdžių.

2011 m. I-IV ketvirtis

- ↑ Aptarti Viešųjų pirkimų tarnybos, Centrinės perkančiosios organizacijos parengtus kainų palyginimo modelius ir apsispręsti dėl tolesnių veiksmų kuriant kainų palyginimo sistemą.

V.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCESO IŠSKAIDRINIMAS

2009-2010 m. atlikti darbai

- ↑ 2009 m. priimtais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais pasiekta, kad informacija apie viešojo pirkimo procesą nuo pirkimo planavimo iki sutarties įvykdymo, įskaitant pirkimo procedūrų eigą (dalyviai, pateikti ir atmesti pasiūlymai, atmetimo priežastys, laimėtojas ir kt.), laisvai prieinama visiems suinteresuotiems tiekėjams ir asmenims Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (adresu www.cvpp.lt), o viešojo pirkimo procedūros atliekamos skaidriai.
- ↑ Viešųjų pirkimų proceso išskaidrinimas prisidėjo prie korupcijos suvokimo indekso Lietuvoje gerėjimo – pagal „Transparency International“ tyrimo rezultatus, 2008 m. šis indeksas buvo 4,6; 2009 m. – 4,9, 2010 m. – 5.
- ↑ 2010 m. parengtais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais patikslinta mažos vertės pirkimo sąvoka ir nustatyta maksimali mažos vertės pirkimų riba (prekėms ir paslaugoms ši riba – 100 tūkst. Lt be PVM, darbams – 500 tūkst. Lt be PVM).

Situacijos vertinimas

- ↑ Viešųjų pirkimų proceso išskaidrinimas – vienas svarbiausių Ūkio ministerijos užsibrėžtų ir sėkmingai įgyvenamų uždavinių, kurio įgyvendinimas lėmė, kad šiuo metu vykdant Lietuvos viešuosius pirkimus atskleidžiama daugiau informacijos, nei reikalauja Europos Sąjungos viešųjų pirkimų direktyvos (palyginti su kitomis Europos Sąjungos šalimis, Lietuvoje atskleidžiama daugiausia su viešaisiais pirkimais susijusios informacijos). Tačiau, CVP IS naudotojų manymu, skelbiama informacija pateikiama nepatogiai ir sudėtingai.
- ↑ Svarstoma galimybė, be šiuo metu skelbiamos informacijos, skelbti ir kitą pirkimo medžiagą, be kita ko, pasiūlymą, sutartį, sutarties priedus ir protokolus. Šiuo metu dalyvių reikalavimu perkančioji organizacija turi juos supažindinti su kitų dalyvių pasiūlymais, išskyrus tą informaciją, kurią dalyviai nurodė kaip konfidencialią.
  - Visos medžiagos paskelbimas suteiktų geresnes galimybes kontroliuoti pirkimus, tiekėjams ginti savo teises. Tai užkirstų kelią ženkliam kiekiui piktnaudžiavimo galimybių.
  - Skelbiant pirkimo medžiagą negalės būti atskleista tiekėjų nurodyta konfidenciali informacija, kuri yra susijusi su komercine (gamybine) paslaptimi, kurią gina Civilinis kodeksas, Europos Sąjungos direktyvos ir Viešųjų pirkimų įstatymas. Praktikoje tiekėjai piktnaudžiauja šia apsauga.

- ↑ Šiuo metu galiojantis mažos vertės viešųjų pirkimų sąvokos apibrėžimas sudaro prielaidas neskelbiant sudaryti viešojo pirkimo sutartis dėl didelės dalies pirkimų. Siekiant to išvengti tikslinga nustatyti maksimalią mažos vertės pirkimų ribą.

Tolesni žingsniai

2011 m. I – II ketvirtis

- ↑ Aptarti su viešųjų pirkimų bendruomene galimybes atskleisti visą viešųjų pirkimų medžiagą. Numatyti tolesnius sprendimus.

2011 m. I ketvirtis–2014 m. I ketvirtis

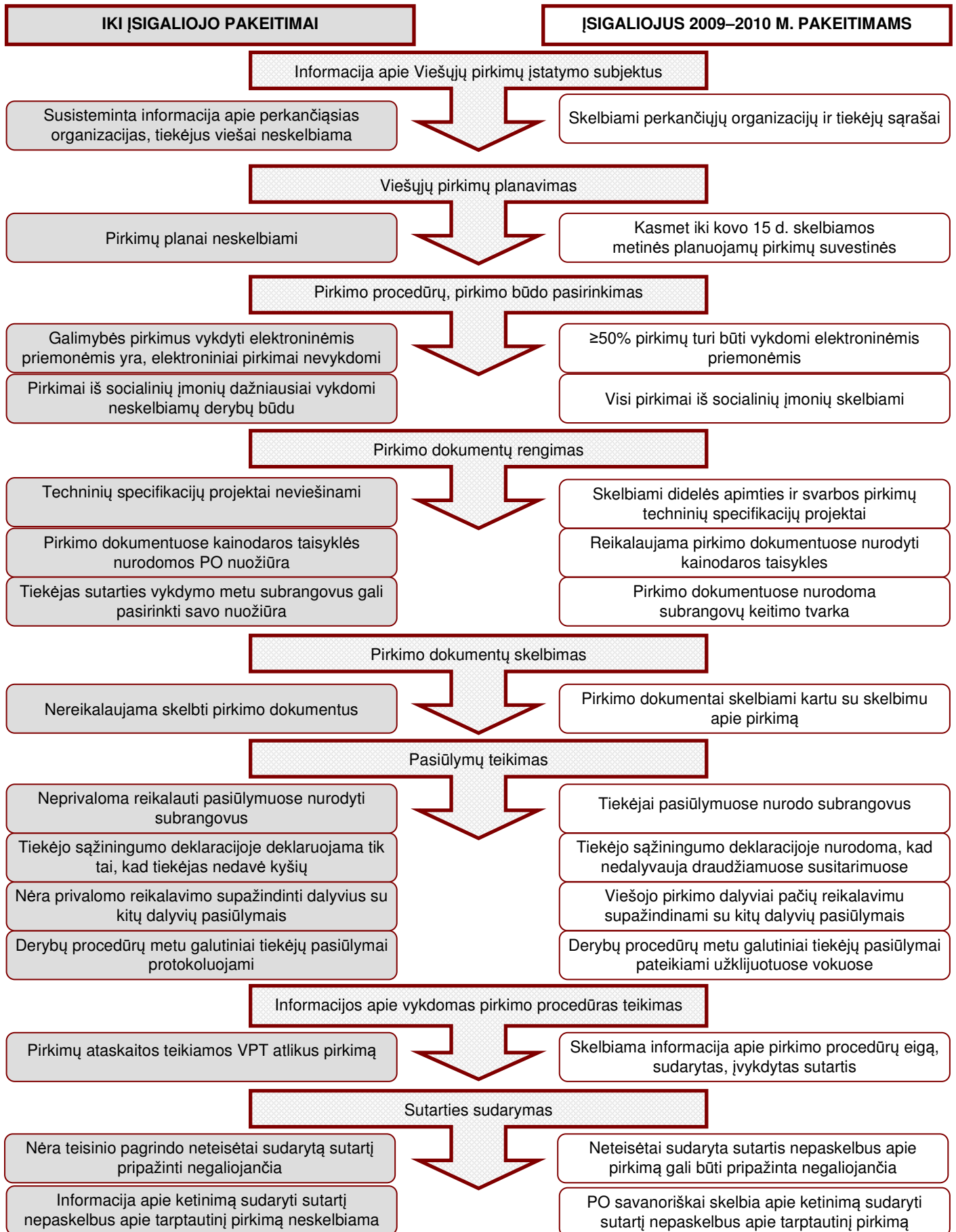
- ↑ Išplėsti CVP IS viešinimo galimybes siekiant, kad informacija apie viešuosius pirkimus būtų lengvai ir patogiai prieinama visiems suinteresuotiems tiekėjams ir asmenims.

**EUROPOS SĄJUNGOS ŠALYSE NARĖSE¹ VIEŠOJO PIRKIMO PROCESO METU SKELBIAMOS
INFORMACIJOS, KURIOS NEREIKALAUJAMA SKELBTI PAGAL DIREKTYVAS (2004/18/EB IR
2004/17/EB), PALYGINIMAS**

Informacija, kurios nereikalauja skelbti ES direktyvos	ES šalyse narėse reikalaujama skelbti informacija apie viešuosius pirkimus					
	Didžioji Britanija	Danija	Lenkija	Austrija	Suomija	Lietuva
Metiniai perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų planai	Nėra reikalavimo	Galima skelbti, tačiau neprivaloma	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Reikalaujama skelbti CVP IS kiekvienais metais iki kovo 15 d.
Techninių specifikacijų projektai	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Reikalaujama skelbti CVP IS vykdant didelės apimties ir svarbos pirkimus
Pirkimo dokumentai	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Internete skelbiamos esminės pirkimo sąlygos	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Reikalaujama skelbti CVP IS kartu su skelbimu apie pirkimą
Informacija apie pirkimo eigą viešojo pirkimo procedūros metu	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Reikalaujama skelbti CVP IS VPT nustatyta tvarka
Perkančiųjų organizacijų sąrašai	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Reikalaujama perkančiosioms organizacijoms registruotis CVP IS
Viešųjų pirkimų procedūrų ataskaitos, pirkimų ataskaitos	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo, tačiau informacija turi būti vieša	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Reikalaujama skelbti CVP IS
Įvykdytos ar nutrauktos pirkimo sutarties ataskaitos	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Nėra reikalavimo	Reikalaujama skelbti CVP IS
Sudarytos sutarties tekstas	Negauta informacijos	Negauta informacijos	Negauta informacijos	Negauta informacijos	Negauta informacijos	Nereikalaujama skelbti
Visi sudarytos sutarties priedai (t. y. derybų protokolai, pasiūlymai, pakeitimai, etc.)	Negauta informacijos	Negauta informacijos	Negauta informacijos	Negauta informacijos	Negauta informacijos	Nereikalaujama skelbti

¹ Lyginamos Europos Sąjungos šalys narės, atsakiusios į pateiktus klausimus.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCESO SKAIDRUMAS LIETUVOJE

VI.

SKAIDRESNI KOMUNALINIO SEKTORIAUS PERKANČIŪJŲ ORGANIZACIJŲ PIRKIMAI

Komunalinio sektoriaus perkančiosios organizacijos – tai perkančiosios įmonės, veikiančios vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityse. Šiuose sektoriuose veikiančioms įmonėms valstybė ar savivaldybės daro tiesioginę ar netiesioginę lemiamą įtaką dėl turimos joje nuosavybės, finansinio dalyvavimo, įmonės veiklą reglamentuojančių teisės aktų arba tokioms įmonėms yra suteikta specialioji ar išimtinė teisė verstis veikla minėtose srityse. Dėl šių priežasčių komunalinio sektoriaus įmonės veikia uždaroje, nekonkurencingoje rinkoje. Atsižvelgiant į tai minėtose srityse veikiančių įmonių pirkimus reglamentuoja Viešųjų pirkimų įstatymas.

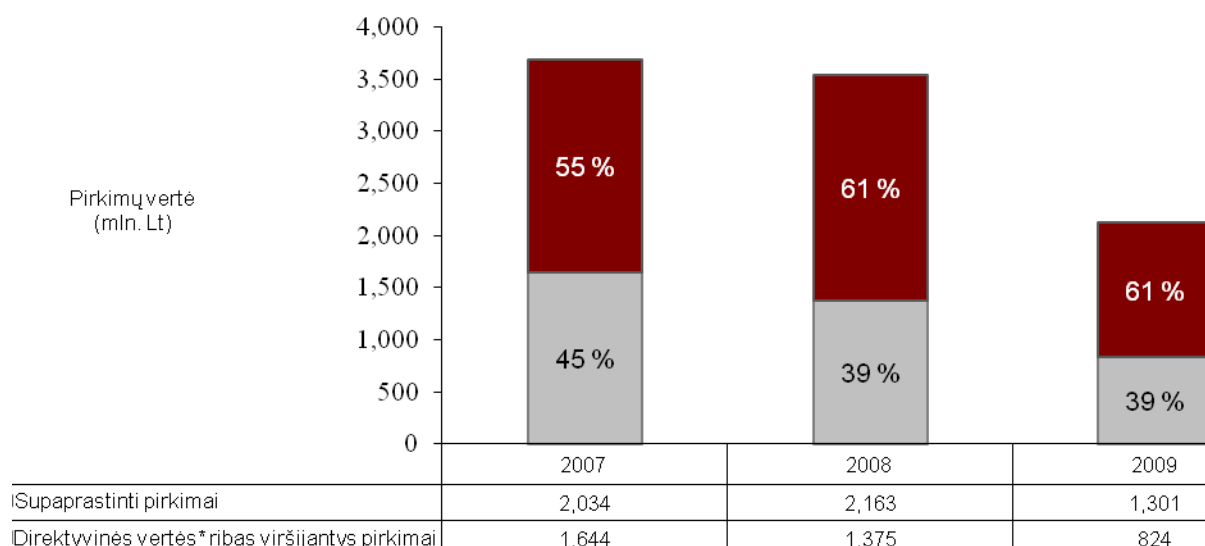
2009-2010 m. atlikti darbai

2009 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojusiais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais sugriežtintas komunalinio sektoriaus perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų reglamentavimas:

- ↑ nustatyta pareiga skelbti apie supaprastintus viešuosius pirkimus. Iki pakeitimų įsigaliojimo apie supaprastintus pirkimus, kurie, 2007–2009 m. duomenimis, sudarė 55–61 % visų komunalinio sektoriaus perkančiųjų organizacijų pirkimų, buvo skelbiama perkančiosios organizacijos nuožiūra. Tai lėmė didelį neskelbiamų pirkimų skaičių ir nekonkurencingas kainas.
- ↑ Viešųjų pirkimų tarnybai pavesta užtikrinti energetikos srityje veikiančių perkančiųjų organizacijų energijos ir kuro, reikalingų energijai gaminti, pirkimų tvarkos, nustatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, įgyvendinimą ir taikymo kontrolę.

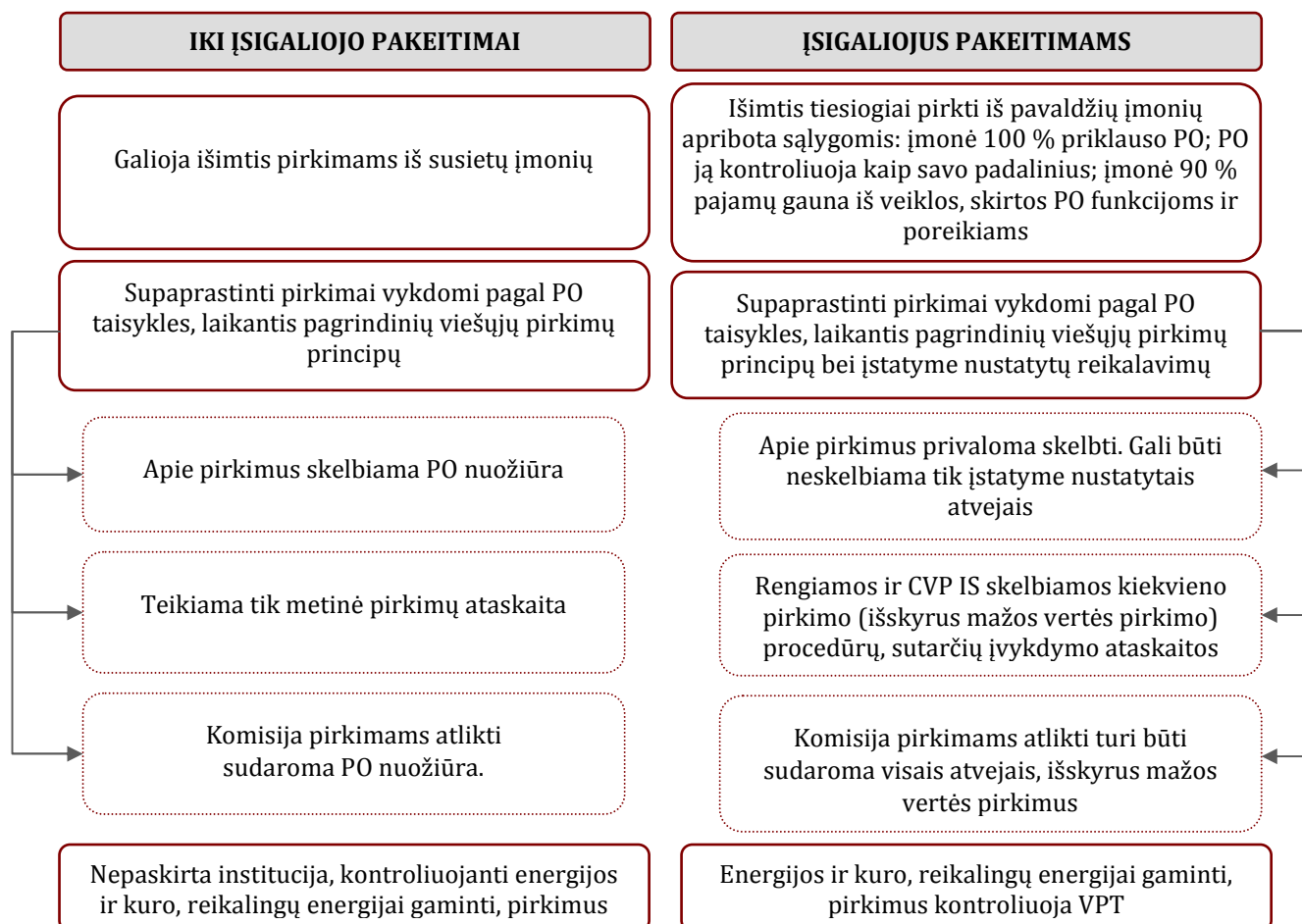
Situacijos vertinimas

- ↑ Nustatyto komunalinio sektoriaus perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų naujo reglamentavimo poveikis nežinomas. Tikslinga atlikti analizę.

* Direktyvinė vertė prekių ir paslaugų pirkimams – 1,336 mln. Lt, darbams – 16,729 mln. Lt.

KOMUNALINIO SEKTORIAUS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ REGLAMENTAVIMAS

Tolesni žingsniai

2011 m. I – IV ketvirtis

↑ Sukurti perkančiosios organizacijos viešųjų pirkimų savikontrolės priemonės, leisiančias perkančiosios organizacijos vadovui užtikrinti jo vadovaujamoje organizacijoje vykdomų pirkimų teisėtumą (daugiau skirsnyje „Veiksminga viešųjų pirkimų kontrolės sistema“).

1212 m.

↑ Išanalizavus komunalinio sektoriaus perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų naujai nustayto reglamentavimo poveikį priimti sprendimus dėl tolesnio reglamentavimo poreikio.

Svarstant teisės aktų, kuriais numatoma steigti Infrastruktūrų reguliavimo tarnybą, projektus

↑ Energetikos srityje veikiančių perkančiųjų organizacijų energijos ir kuro, reikalingų energijai gaminti, pirkimų tvarkos gyvendinimo ir taikymo kontrolę perduoti planuojamai įsteigti Infrastruktūrų reguliavimo tarnybai, kuri pagal numatytą jos veiklos pobūdį būtų labiau kompetentinga atlikti tokių pirkimų kontrolę (daugiau skirsnyje „Viešųjų pirkimų politikos formavimo ir įgyvendinimo institucinė struktūra“).

VII

PIRKIMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE REGLAMENTAVIMAS

2009-2010 m. atlikti darbai

↑ Parengtas Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo, kuriuo siekiama įgyvendinti naujos direktyvos 2009/81/EB² nuostatas, projektas pateiktas derinti institucijoms. Direktyvos 2009/81/EB perkėlimo į nacionalinę teisę terminas – 2011 m. rugpjūčio 20 d.

Situacijos vertinimas

- ↑ Šiuo metu gynybos ir saugumo srities viešiesiems pirkimams Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimai netaikomi, nes jiems būtina taikyti specialius saugumo reikalavimus. Pirkimų gynybos ir saugumo srityje tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai.
- ↑ Pagal nustatytą tvarką Lietuvoje vykdomi pirkimai gynybos ir saugumo srityje nėra kontroliuojami, neatliekama tokių pirkimų apskaita, pirkimo procedūros yra uždaros, nenustatytos priemonės, skatinančios gynybos ir saugumo srities viešuosiuose pirkimuose dalyvauti smulkiasias ir vidutines įmones.
- ↑ Rengiant Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo projektą siekiama gynybos ir saugumo srities viešuosiuose pirkimuose užtikrinti nediskriminavimo ir skaidrumo principų laikymąsi, sudaryti palankesnes sąlygas (subrangos būdu) smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams, plėtoti inovacijas, suvienodinti visų valstybių narių tiekėjų galimybes patekti į rinką ir taip užtikrinti konkurenciją karinės rinkos pramonėje.

² 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB.

Tolesni žingsniai

2011 m. I ketvirtis

- ↑ Įvertinti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo projektui pateiktas institucijų pastabas ir parengus galutinį įstatymo projektą pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei.
- ↑ Viešųjų pirkimų tarnybai pasirengti vykdyti gynybos ir saugumo srities viešųjų pirkimų priežiūrą ir kontrolę.

VIII.

VIDAUS SANDORIŲ REGLAMENTAVIMAS

2009-2010 m. atlikti darbai

- ↑ Išimtis vidaus sandoriams³ Viešųjų pirkimų įstatyme priimta 2010 m. kovo 2 d. Seimo narių siūlymu ir remiantis Europos Teisingumo Teismo suformuluotais kriterijais. Vyriausybė, teikdama įstatymo projektą, buvo apsisprendusi neįteisinti išimties vidaus sandoriams.
- ↑ Kadangi vidaus sandorių įteisinimas yra kiekvienos valstybės narės apsisprendimo dalykas, Ūkio ministerija 2009 m. atliko Europos valstybių apklausą, į kurią atsiliepė 14 šalių. Septyniose šalyse (Latvija, Austrija, Vengrija, Prancūzija, Estija, Slovėnija, Švedija) nacionaliniai teisės aktai nustato išimtis vidaus sandoriams, o kitose septyniose šalyse (Vokietija, Danija, Malta, Airija, Šveicarija, Italija, Kipras) tokių išimčių nenustatoma.
- ↑ 2010 m. spalio mėn. Ūkio ministerija Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikė svarstyti dvi alternatyvas:
  - ↑ sugriežtinti vidaus sandorių kontrolę (viešai skelbti informaciją apie planuojamus sudaryti vidaus sandorius, teikti metines ataskaitas Viešųjų pirkimų tarnybai apie sudarytus vidaus sandorius);
  - ↑ panaikinti išimtį vidaus sandoriams (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išaiškinimu sudaryti vidaus sandorių netaikant Viešųjų pirkimų įstatymo neleidžiama, jeigu įstatyme nėra išimties).

Situacijos vertinimas

- ↑ Dėl vidaus sandorių reikalingumo nėra bendro sutarimo.
  - + Vidaus sandoriai suteikia galimybes optimizuoti organizacijos struktūrą išskaidant veiklas (pvz.: troleibusų parkas su darbuotojais nėra savivaldybės departamentas, o atskira savivaldybės įmonė).
  - Vidaus sandoriai mažina konkurenciją, gali didinti kainą ir mažina skaidrumą. Per vidaus sandorius įstaiga gali pirkti paslaugas iš susijusios įmonės, net jei toje rinkoje egzistuoja konkurencija.
- ↑ Seimas nepritarė siūlymui panaikinti išimtį vidaus sandoriams. Todėl turėtų būti griežtinama vidaus sandorių kontrolė. Visų pirma turės būti užtikrinamas skaidrus viešųjų pirkimų planavimas ir apskaita.

³Vidaus sandoriai – tai pirkimai, kai perkančioji organizacija tiesiogiai (netaikydama Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytos tvarkos) sudaro sutartį su jos kontroliuojamu subjektu, kuris ne mažiau kaip 90 procentų pardavimo pajamų gauna iš veiklos, skirtos perkančiosios organizacijos poreikiams tenkinti ar perkančiosios organizacijos funkcijoms atlikti.

↑ Lietuvos Respublikos Vyriausybei nusprendus panaikinti išimtį vidaus sandoriams Seimui pateiktais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais pasiūlyta panaikinti išimtį vidaus sandoriams. Seimui nepanaikinus išimties vidaus sandoriams pasiūlyta griežtinti vidaus sandorių kontrolę.

Tolesni žingsniai

2011 m.

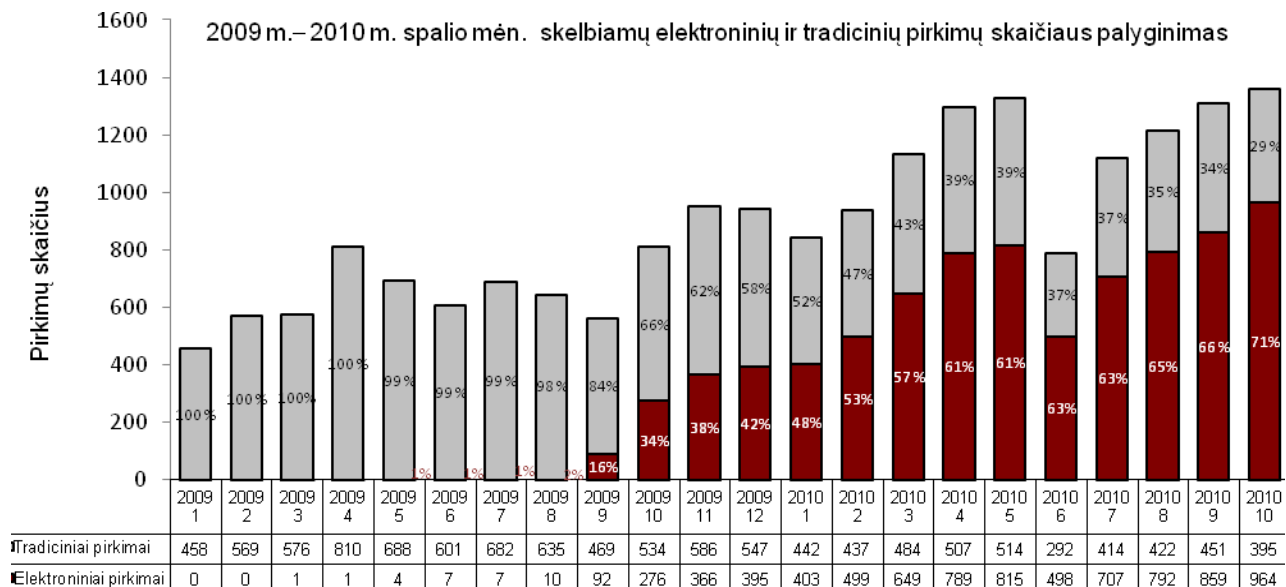
↑ Griežtinti vidaus sandorių kontrolę.

2009-2010 m. atlikti darbai

- ↑ Nustatytas įpareigojimas perkančiosioms organizacijoms vykdyti elektroninius viešuosius pirkimus naudojantis CVP IS ir užtikrinti, kad tokie pirkimai kasmet sudarytų ne mažiau kaip 50 procentų visų pirkimų vertės. Šiuo įpareigojimu siekiama skaidresnių ir efektyvesnių viešųjų pirkimų procedūrų (mažinti pirkimų organizavimo, tiekėjų dalyvavimo sąnaudas, pagreitinti procedūras), didesnės konkurencijos.
- ↑ Nuo 2009 m. rugsėjo 15 d. pareigą vykdyti elektroninius pirkimus nustatantys Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimai lėmė sparčią elektroninių pirkimų plėtrą – 2008 m. elektroninių pirkimų vertė siekė vos 0,25 mln. Lt, 2009 m. – 780 mln. Lt. Viešųjų pirkimų tarnybos duomenimis, CVP IS priemonėmis vykdomų viešųjų pirkimų skaičius nuolat auga.
- ↑ Siekiant didesnio viešųjų pirkimų procedūrų efektyvumo būtina skatinti elektroninio aukciono naudojimą. Tuo tikslu 2010 m. I ketv. parengtos elektroninio aukciono taikymo rekomendacijos.

Situacijos vertinimas

- ↑ Pirkimų vykdymo CVP IS priemonėmis skaičius sparčiai auga. Tačiau CVP IS naudotojai skundžiasi sistemos nepatogumu. Sistema turi būti patogesnė vartotojui.
- ↑ CVP IS vartojimas ženkliai išaugo – ji tapo ypatingos svarbos sistema. Viešųjų pirkimų tarnybos pagalbos pajėgumai, padedantys vartotojams sutrikimų atveju, yra nepakankami.
- ↑ Europos Sąjungos direktyvos ir Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymas nustato galimybes vykdyti pirkimą sukuriant dinaminę pirkimų sistemą, vykdomą tik elektroninėmis priemonėmis. Ši pirkimo procedūra nustatyta siekiant leisti perkančiosioms kaupti pasiūlymus per visą dinaminės sistemos galiojimo laiką ir taip užtikrinti maksimalią konkurenciją. Tačiau kol kas praktikoje ją naudoja tik CPO. Reikia įvertinti CPO patirtį ir spręsti klausimą dėl dinaminės pirkimų sistemos naudojimo skatinimo.

Tolesni žingsniai

2011 m. I – IV ketvirtis

- ↑ Įvertinti CPO patirtį ir spręsti klausimą dėl dinaminės pirkimų sistemos, vykdomos vien tik elektroninėmis priemonėmis, naudojimo skatinimo.
- ↑ Skatinti elektroninių aukcionų taikymą. Viešųjų pirkimų tarnybai konsultuoti perkančiąsias organizacijas, kaip tinkamai vykdyti elektroninius aukcionus.
- ↑ Tobulinti ir pildyti CVP IS funkcionalumą, įskaitant galimybę automatiškai rengti viešųjų pirkimų ataskaitas, ir naudimosi patogumą.
- ↑ Sukurti veiksmingą CVP IS pagalbos tarnybą.

X.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ CENTRALIZAVIMAS

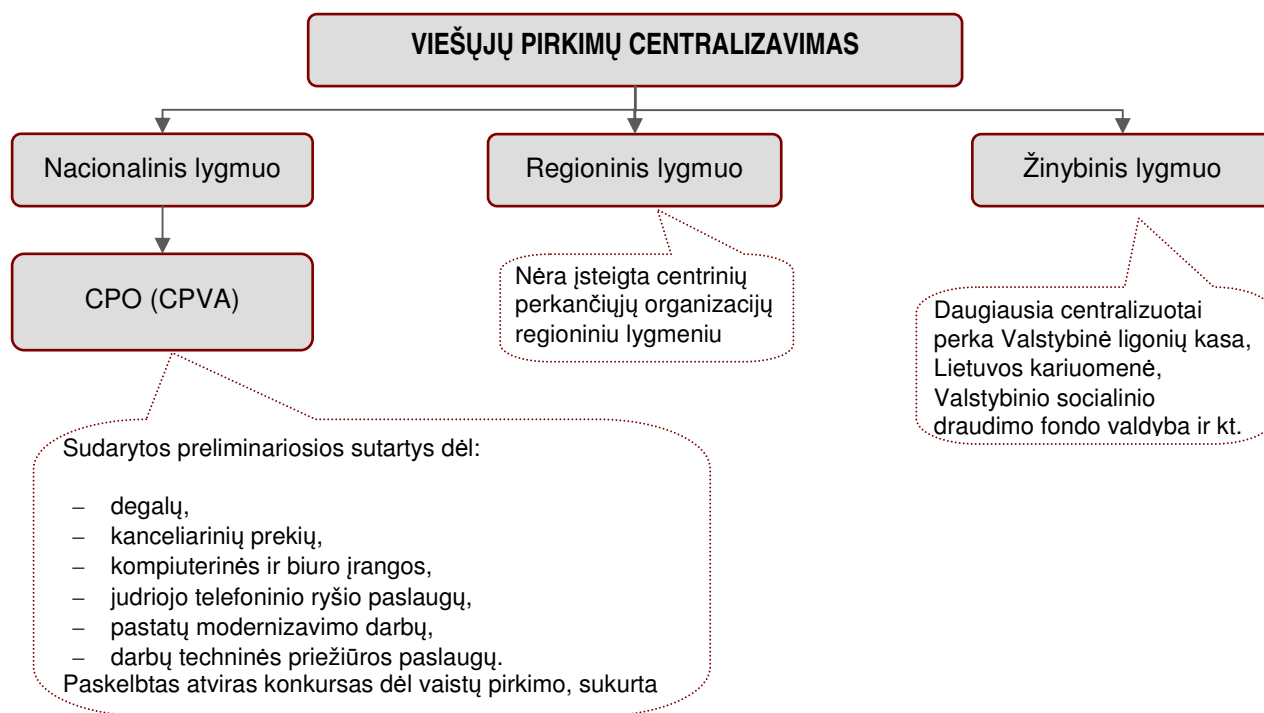
Centrinė perkančioji organizacija yra perkančioji organizacija, kuri įsigyja prekių ir (ar) paslaugų, skirtų perkančiosioms organizacijoms, arba atlieka prekių, paslaugų ar darbų, skirtų perkančiosioms organizacijoms, pirkimų procedūras arba sudaro preliminariąsias sutartis. Sprendimą dėl centrinių perkančiųjų organizacijų priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos ir savivaldybės taryba. Šiuo metu Lietuvoje teisė atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas suteikta VšĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai. Taip pat pirkimai gali būti centralizuojami ir žinybiniu lygmeniu.

2009-2010 m. atlikti darbai

- ↑ 2009 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybei pavaldžios įstaigos įpareigos užtikrinti, kad prekių, paslaugų ir darbų viešieji pirkimai būtų vykdomi naudojantis CPO elektroniniu katalogu, kai elektroniniame kataloge siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos poreikius ir perkančioji organizacija negali jų atlikti efektyvesniu būdu racionaliai naudodama lėšas. Kitos perkančiosios organizacijos taip pat buvo raginamos naudotis CPO paslaugomis.
- ↑ Lietuvos verslo paramos agentūros administruojamų projektų vykdytojai raštu paskatinti pirkti darbų techninės priežiūros paslaugas per CPO. Per 8 mėnesių laikotarpį (2010 m. kovas–spalis) techninės priežiūros paslaugų, įsigytų per CPO, vertė sudarė 1,9 mln. Lt.
- ↑ Įgyvendintos priemonės lėmė per CPO vykdytų viešųjų pirkimų vertės didėjimą: 2008 m. per CPO vykdytų viešųjų pirkimų vertė siekė 9,2 mln. Lt; 2009 m. – 16,9 mln. Lt; 2010 m. vien per I pusmetį – 19 mln. Lt.

Situacijos vertinimas

- ↑ Per CPO vykdomų viešųjų pirkimų vertė nuolat auga, tačiau nepakankamai sparčiai.
- ↑ CPO elektroniniame kataloge siūloma nepakankamai prekių, paslaugų ar darbų. Siekiant plėsti CPO veiklą, reikalingi didesni žmogiškieji bei finansinių išteklių.
- ↑ Mažesnės perkančiosios organizacijos neturi pakankamai pajėgumų ir kompetencijos vykdyti viešuosius pirkimus bei užtikrinti viešųjų pirkimų vykdymo teisėtumą. Tokių organizacijų pirkimus ypač tikslinga centralizuoti.

Tolesni žingsniai

2011 m. I ketvirtis

- ↑ Analizuoti informaciją apie per CPO vykdomus viešuosius pirkimus ir priežastis, dėl kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybei pavaldžios įstaigos ir kitos perkančiosios organizacijos nesinaudoja CPO elektroniniu katalogu, ir teikti išvadas dėl centralizuotų pirkimų skatinimo bei rekomendacijas dėl CPO elektroninio katalogo papildymo.
- ↑ Siekti, kad viešosios paskirties pastatų renovavimo darbai būtų perkami naudojantis CPO paslaugomis (tai pagreitins ES paramos panaudojimą, sumažins viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimų riziką ir pan.).
- ↑ Spręsti klausimą, ar tikslinga sveikatos apsaugos, švietimo, mokslo ir kitose specializuotose srityse steigti centrinės perkančiąsias organizacijas arba vykdyti šių sričių centralizuotus viešuosius pirkimus per CPO.
- ↑ Kreiptis į VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros steigėją siekiant sudaryti galimybes CPO imti atlygį už naudojimąsi CPO elektroniniu katalogu ir didinti žmogiškuosius bei finansinius išteklius.

2011 m. II ketvirtis

- ↑ Svarstyti klausimą, ar tikslinga įpareigoti visas perkančiąsias organizacijas užtikrinti, kad prekių, paslaugų ir darbų viešieji pirkimai būtų vykdomi naudojantis CPO elektroniniu katalogu. Taip centralizacijos reikalavimas imtų galioti savivaldybių įstaigoms, komunalinio sektoriaus įmonėms, kitiems viešiesiems ir privatiems juridiniams asmenims, atitinkantiems Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytus perkančiosios organizacijos požymius.

2011 m. III ketvirtis

↑ Svarstyti atskiros CPO, perimsiančios VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas, steigimo tikslingumą (siekiant CPO veiklos lankstumo).

2012 m. I ketvirtis

↑ Spręsti klausimą, kaip centralizuoti perkančiųjų organizacijų, kuriose neužtikrinama viešųjų pirkimų savikontrolė, pirkimus (daugiau skirsnyje „Veiksminga viešųjų pirkimų kontrolės sistema“).

XI.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO PROCESO VEIKSMINGUMO DIDINIMAS

2009-2010 m. atlikti darbai

- ↑ 2010 m. kovo 2 d. įsigaliojusiais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais perkeltos direktyvos 2007/66/EB⁴ dėl viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo veiksmingumo didinimo nuostatos:
  - ↑ teisė teismams viešųjų pirkimų ginčus nagrinėti ir rašytine Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka;
  - ↑ atvejai, kada teismas turi pripažinti pirkimo sutartį negaliojančia ar taikyti alternatyvias sankcijas;
  - ↑ privalomas 15 dienų pirkimo sutarties sudarymo atidėjimo terminas;
  - ↑ ilgesnis senaties terminai perkančiosios organizacijoms veiksams ar sprendimams apskųsti, jeigu buvo nesilaikoma nustatytų skaidrumo reikalavimų ir t. t.

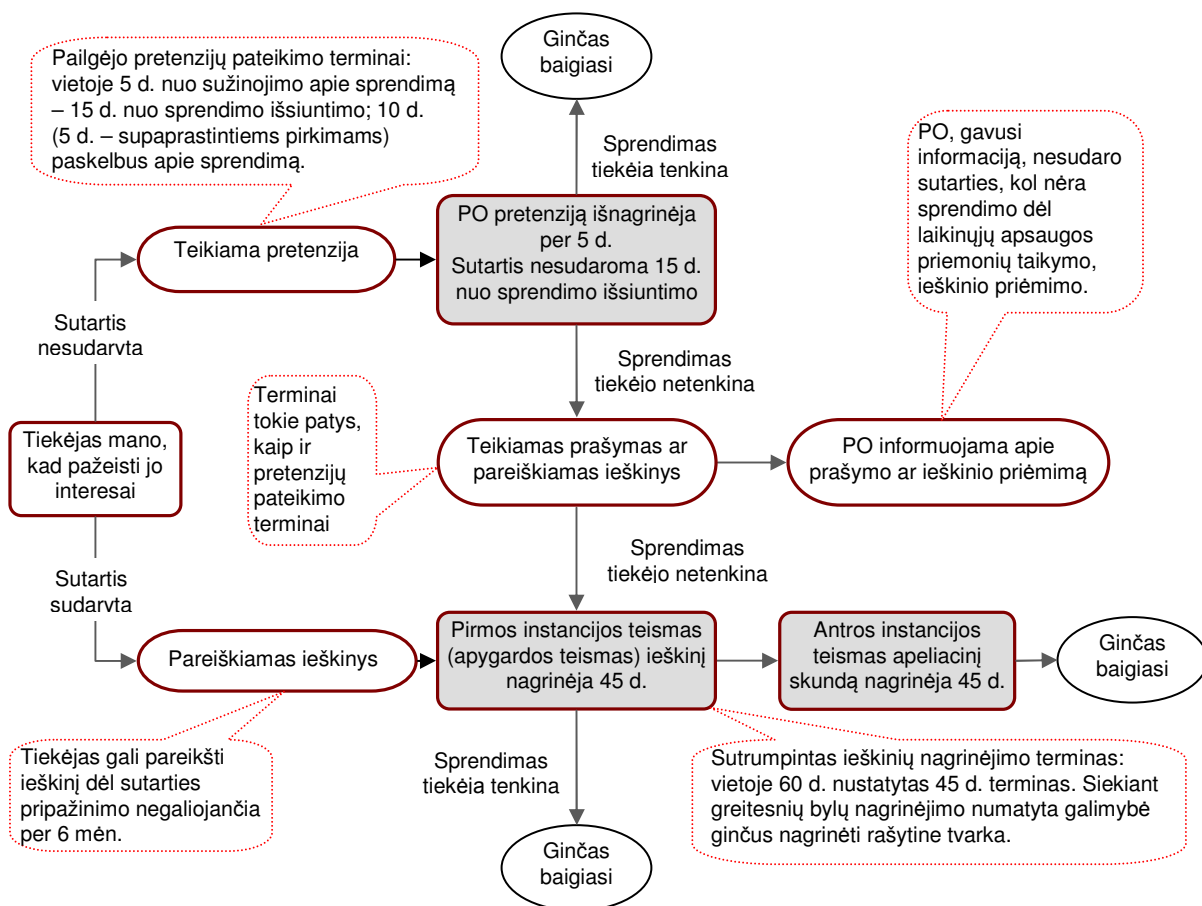
Situacijos vertinimas

- ↑ Viešųjų pirkimų bylų nagrinėjimo teismuose analizė rodo, kad teismai daugiau nei pusė visų bylų naudojami Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta teise viešųjų pirkimų ginčus nagrinėti rašytine Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Lyginant bylų nagrinėjimo trukmę matyti, kad bylų, kurioms buvo taikytas rašytinis procesas, ieškinių nagrinėjimo trukmė buvo 45 proc. trumpesnė nei bylų, kurioms buvo netaikytas rašytinis procesas.
- ↑ Viešųjų pirkimų praktika vis dėlto rodo, kad ginčų nagrinėjimas dar yra kliūtis greitoms viešojo pirkimo procedūroms: per ilgą viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo trukmę, nėra priemonių užkirsti kelią nepagrįstiems tiekėjų, linkusių piktnaudžiauti jiems suteikta teise pateikti ieškinį teismui, skundams, neaiški praktika dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo bei nuostolių, galimų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, atlyginimo užtikrinimo reikalavimo ir pan.
- ↑ Vyrauja nuomonė, kad teismuose viešųjų pirkimų bylų nagrinėjamas trunka per ilgai. Yra siūlymų šią problemą spręsti steigiant nepriklausomą viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo institutą⁵ (komisiją, tarybą ir pan.).

⁴ 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/66/EB, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvas 89/665/EEB ir 92/13/EEB dėl viešųjų sutarčių suteikimo peržiūros procedūrų veiksmingumo didinimo.

⁵ Remiantis ES direktyva, ginčų nagrinėjimo institucija turėtų būti nepriklausoma nuo bet kokios perkančiosios organizacijos. Tokia institucija galėtų būti teismo arba neteismo pobūdžio. Jeigu institucija yra neteismo pobūdžio, tai nacionalinėje teisėje turi būti numatytos procedūros, pagal kurias šios neteismo institucijos sprendimai galėtų būti peržiūrėti teisme arba kitoje institucijoje, kuri laikoma teismu arba tribunolu, kaip tai suprantama pagal EB sutarties 234 straipsnį (t.y. nuolatinė nepriklausoma institucija įsteigta įstatymu, kurios jurisdikcija yra privalomojo pobūdžio). Tokios nepriklausomos institucijos nariai į pareigas skiriami ir atleidžiami iš jų tomis pačiomis sąlygomis kaip ir teisėjai. Bent šios nepriklausomos institucijos pirmininkas turi turėti tokias pačias profesines kvalifikacijas kaip ir teisėjai.

Tačiau nustačius papildomą ginčų nagrinėjimo etapą, ginčų nagrinėjimo trukmė gali pailgėti. Be to, teismuose nagrinėjant tik sudėtingesnes bylas, teisėjai rečiau susidurs su viešųjų pirkimų bylomis. Dėl to sunku tikėtis teisėjų kvalifikacijos augimo. Todėl svarstant klausimą dėl nepriklausomo viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo instituto steigimo, kartu svarstyti ir kitos alternatyvos (specializuoto teismo steigimas, teisėjų specializacija ir pan.). Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2010 m. kovo 2 d. įsigaliojus naujai ginčų nagrinėjimo tvarkai šiuo metu per anksti daryti išvadas dėl jos efektyvumo, klausimus dėl ginčų nagrinėjimo tvarkos keitimo reiktų spręsti ne anksčiau kaip 2011 m. antrame pusmetyje.

Tolesni žingsniai

2010 m. IV ketvirtis–2011 m. III ketvirtis

- ↑ Vykdyti nustatytos viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo sistemos funkcionavimo stebėseną (organizuoti diskusijas, vertinti bylų nagrinėjimo trukmę ir kt.).
- ↑ Išanalizuoti kitų šalių viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo praktiką ir su suinteresuotais asmenimis aptarti, kokius gerosios praktikos pavyzdžius būtų galima perimti tobulinant Lietuvos ginčų nagrinėjimą.
- ↑ Spręsti klausimą dėl nepriklausomo viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo instituto ar specializuoto teismo steigimo, teisėjų specializacijos ir t. t.

2010 m. IV ketvirtis–2013 m. IV ketvirtis

- ↑ Stebėti ir koordinuoti teisėjų kvalifikacijos kėlimą – mokymų įvairiais tiksliniais viešųjų pirkimų klausimais rengimą.

2010 m. IV ketvirtis– iki priėmimo

- ↑ Teikti pasiūlymus rengiant Civilinio proceso kodekso ir Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimus dėl viešųjų pirkimų bylų nagrinėjimo teisme proceso trumpinimo (daugiau skirsnyje Viešųjų pirkimų teisės tobulinimas).

XII.

VERSLO APLINKOS GERINIMAS

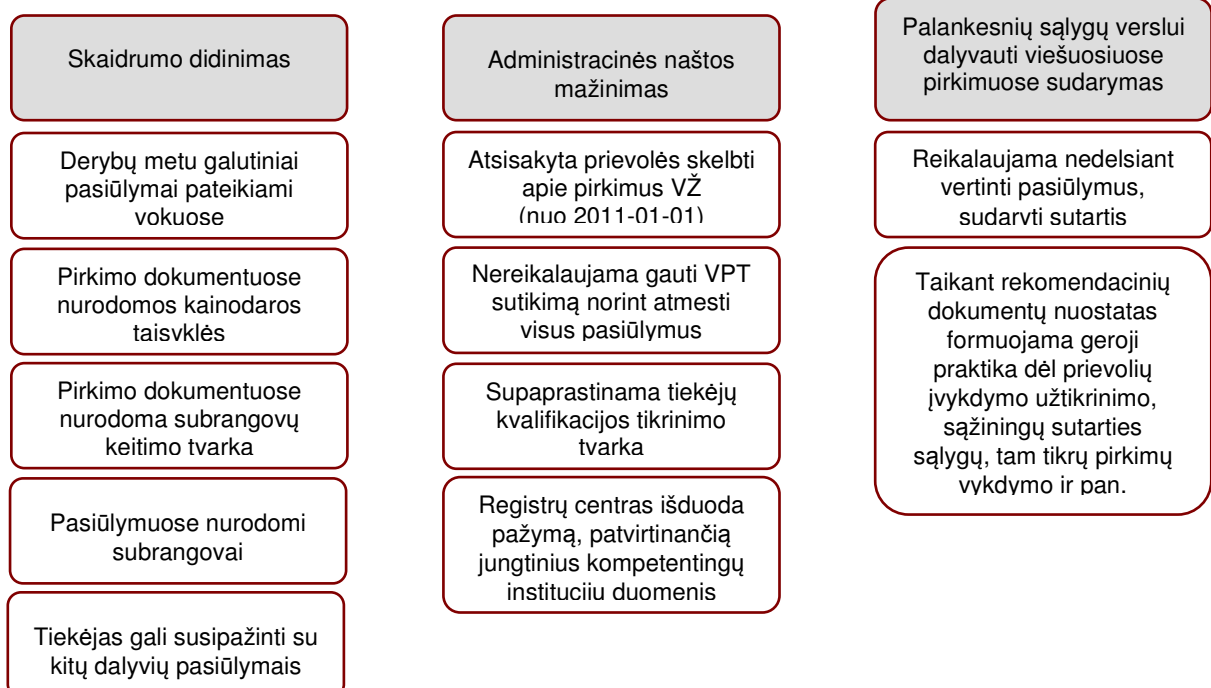
2009-2010 m. atlikti darbai

- ↑ Siekiant sukurti palankias sąlygas verslui dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, ūkio ministro 2009 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 4-136 „Dėl verslo aplinkos gerinimo komisijos (Saulėtekio komisijos) personalinės sudėties patvirtinimo ir darbo grupių sudarymo“ sudaryta Saulėtekio komisijos Viešųjų pirkimų tobulinimo darbo grupė.
- ↑ 2009 m. ši darbo grupė intensyviai nagrinėjo viešuosiuose pirkimuose kylančias problemas ir teikė pasiūlymus dėl šių problemų sprendimo. Per metus Viešųjų pirkimų tobulinimo darbo grupė 11-oje posėdžių apsvarstė 59 pasiūlymus, iš kurių 29 buvo pateikti svarstyti Vyriausybei. Per 20 pasiūlymų, kuriems Vyriausybė pritarė, buvo įgyvendinti.

Situacijos vertinimas

- ↑ Saulėtekio komisijos Viešųjų pirkimų tobulinimo darbo grupės veikla ženkliai prisidėjo prie viešųjų pirkimų teisės ir praktikos tobulinimo, todėl jos veikla turėtų būti tęsiama.

POKYČIAI VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCESE ATLIKTI SAULĖTEKIO KOMISIJOS INICIATYVA

Tolesni žingsniai

2010 m. IV ketvirtis–2011 m. IV ketvirtis

- ↑ Tęsti Saulėtekio komisijos Viešųjų pirkimų tobulinimo darbo grupės veiklą (svarstyti klausimus pagal sudarytą 2010 m. veiklos planą, kuris apima supaprastintų pirkimų, įskaitant mažos vertės pirkimus, reglamentavimo analizę, smulkiojo ir vidutinio verslo atstovų dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose skatinimo priemonių svarstymą, gerosios praktikos sklaidimą, galimybių aptarimą, viešųjų pirkimų proceso sisteminės kontrolės užtikrinimo svarstymą ir kitus aktualius klausimus).

XIII.

SOCIALINĖ INTEGRACIJA VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ POLITIKOJE

2009-2010 m. atlikti darbai

↑ Siekiant prisidėti prie remtinų asmenų integravimosi į darbo rinką sąlygų gerinimo 2009 m. organizuoti pasitarimai su socialinių įmonių⁶ atstovais ir peržiūrėtos socialinėms įmonėms lengvatas nustatančios Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos:

- ↑ Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtinta pareiga skelbti apie pirkimus iš socialinių įmonių, skelbime ir pirkimo dokumentuose nurodžius, kad pirkimas rezervuotas socialinėms įmonėms. Vykdydamos tokius pirkimus perkančiosios organizacijos pirkimo dokumentuose iš tiekėjų turi pareikalauti pagrįsti atitinkamą įmonės statusą;
- ↑ nustatytas aiškesnis pirkimų iš socialinių įmonių privalomos dalies apskaičiavimo būdas – numatyta pareiga perkančiosioms organizacijoms ne mažiau kaip 5 % nuo visų jų vykdomų pirkimų vertės skirti pirkimams iš socialinių įmonių (reikalavimas nustatytas įvertinus statistinius duomenis: 2008 m. buvo registruota 120 socialinių įmonių, kurių apyvarta siekė 220 mln. Lt, iš kurių pardavimas sudarė 29 mln. Lt, kai 2008 m. klasikinio sektoriaus perkančiųjų organizacijų supaprastinti pirkimai sudarė 5,24 mlrd. Lt).

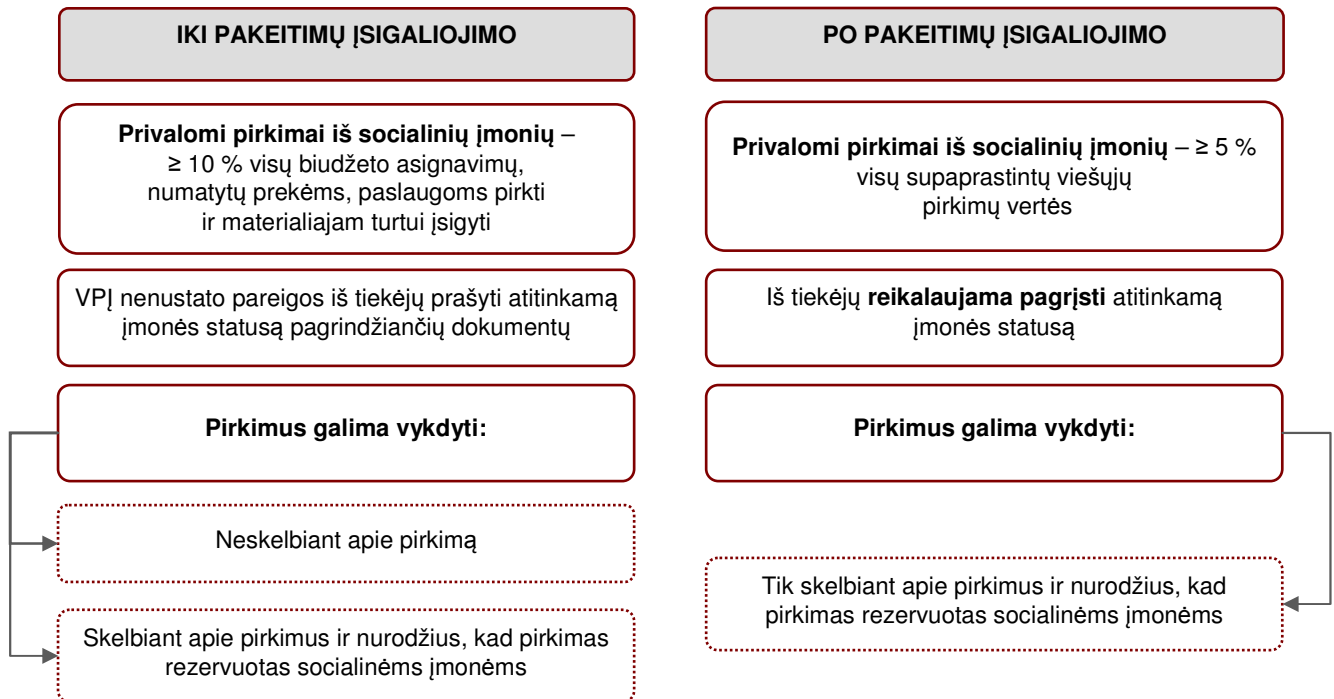
Situacijos vertinimas

↑ 2009 m. įtvirtinus Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimus dėl pirkimų iš socialinių įmonių, šių pirkimų vertė išaugo 3 kartus. Tačiau suinteresuoti verslo atstovai pastebi, kad yra piktnaudžiaujama socialinėms įmonėms lengvatas nustatančiomis Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis ir taip iškraipoma konkurencija.

⁶ Socialinės įmonės – neįgaliųjų socialinės įmonės, socialinės įmonės, įmonės, kuriose dirba daugiau kaip 50 procentų nuteistųjų, atliekančių arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes, arba įmonės, kurių dalyviai yra sveikatos priežiūros įstaigos ir kuriose darbo terapijos pagrindais dirba ne mažiau kaip 50 procentų pacientų.

- ↑ Siekiant įvertinti nustatyto reglamentavimo poveikį 2010 m. suorganizuotas socialinių įmonių ir suinteresuotų institucijų (ŪM, VPT, STT, FNIT, KT, SADM, VRM, LDB, CPVA) pasitarimas, kurio metu nuspręsta tobulinti viešųjų pirkimų reglamentavimą ir stiprinti pirkimų iš socialinių įmonių kontrolę.

PIRKIMŲ IŠ SOCIALINIŲ ĮMONIŲ REGLAMENTAVIMAS

Tolesni žingsniai

2011 m. I-IV ketvirtis

- ↑ Toliau vykdyti viešųjų pirkimų iš socialinių įmonių stebėseną: analizuoti, ar Viešųjų pirkimų įstatyme socialinėms įstaigoms nustatyta lengvata prisidėjo prie remtinių asmenų integravimosi į darbo rinką sąlygų gerinimo.
- ↑ Prireikus organizuoti diskusijas su socialinių įmonių atstovais sunkumams, kylantiems dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose iš socialinių įmonių, svarstyti.
- ↑ Analizės rezultatų pagrindu svarstyti tikslingumą keisti teisinį reguliavimą ir praktiką šioje srityje.

XIV.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ SĄSAJA SU KITŲ SRIČIŲ INICIATYVOMIS⁷

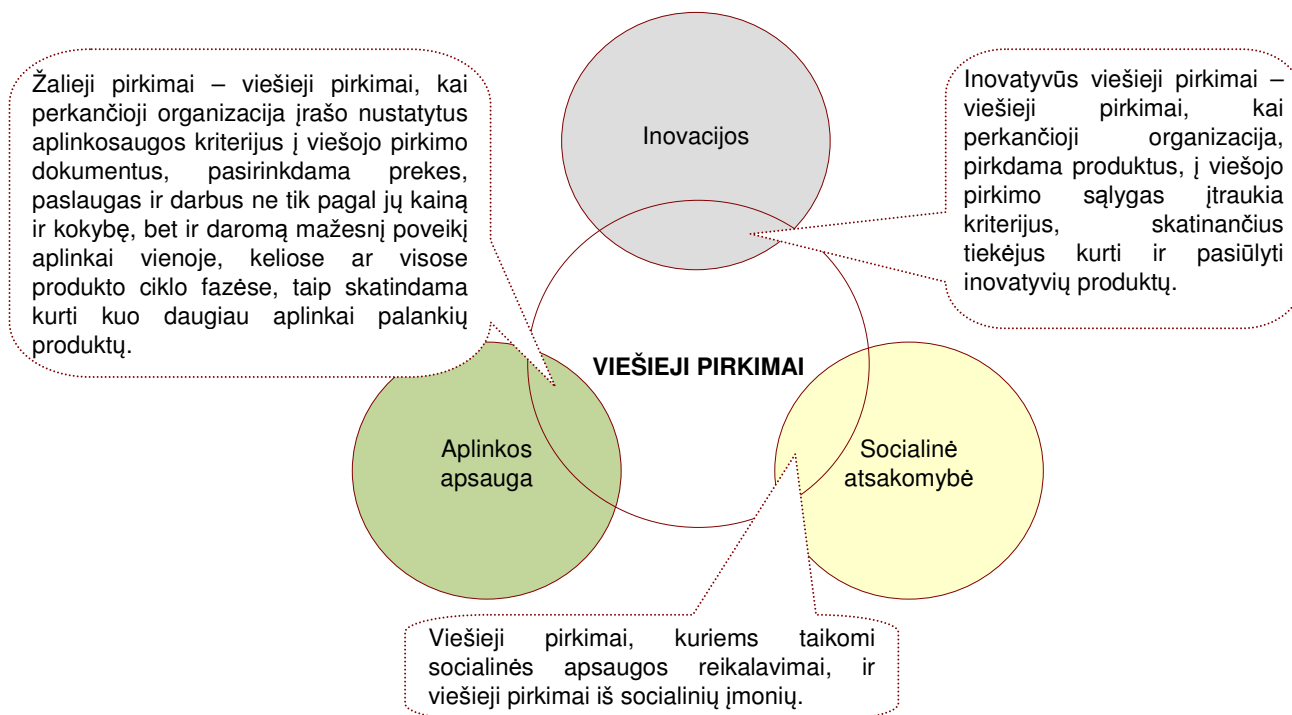
2009-2010 m. atlikti darbai

- ↑ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 1133 Vyriausybei pavaldžios įstaigos įpareigos užtikrinti, kad atliekant prekių, paslaugų ir darbų viešuosius pirkimus, kuriems nustatyti aplinkos apsaugos kriterijai, būtų taikomi šie kriterijai ne mažiau kaip 20% tokių pirkimų – 2010 metais ir ne mažiau kaip 25% – 2011 metais. Kitoms perkančiosioms organizacijoms rekomenduojama atsižvelgti į šį reikalavimą.
- ↑ Siekiant padėti perkančiosioms organizacijoms taikyti socialinės apsaugos reikalavimus vykdant viešuosius pirkimus, parengtos ir Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2010 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 1S-95 patvirtintos Socialinės apsaugos reikalavimų taikymo viešuosiuose pirkimuose rekomendacijos.

Situacijos vertinimas

- ↑ Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos sudaro galimybes vykdyti inovatyvius viešuosius pirkimus. Pavyzdžiui, iš anksto paskelbusi didelės apimties ir svarbos pirkimų techninių specifikacijų projektus ar pasirinkusi konkurencinio dialogo pirkimo būdą, perkančioji organizacija dar iki pradėdama pirkimą ar pradiniam pirkimo etape gali konsultuotis su tiekėjais dėl šiuolaikiškiausių projekto įgyvendinimo sprendinių. Inovatyvių pasiūlymų perkančioji organizacija galėtų sulaukti techninėje specifikacijoje apibūdinusi norimą rezultatą arba nurodžiusi pirkimo objekto funkcinius reikalavimus, leidusi teikti alternatyvius pasiūlymus, taikydama ekonomiškai naudingiausio vertinimo kriterijų ir pan. Vis dėlto šiuo metu Lietuvoje nepakankamai vykdoma inovatyvių viešųjų pirkimų dėl perkančiųjų organizacijų kompetencijos stokos

⁷ Viešieji pirkimai yra vienas iš instrumentų, galinčių prisidėti prie 2020 m. Europos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos prioritetų – pažangaus augimo (žiniomis ir inovacijomis pagrįsto ūkio vystymo), tvaraus augimo (taupiau išteklius naudojančio, ekologiškesnio ir konkurencingesnio ūkio skatinimo), integracinio augimo (didelio užimtumo ūkio, kuriame užtikrinta socialinė ir teritorinė sanglauda, skatinimo) – siekimo (EK 2010-03-03 komunikatas KOM(2010) 2020 galutinis).

Tolesni žingsniai

2010 m. IV ketvirtis–2011 m. I ketvirtis

↑ Įgyvendinant direktyvą 2009/33/EB⁸ teikti pasiūlymus dėl Viešųjų pirkimų įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų dėl skatinimo naudoti netaaršias ir efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemones ir dėl energijos galutinio vartojimo efektyvumo ir energetinių paslaugų.

2011 m. I ketvirtis

↑ Teikti pasiūlymus rengiant mokslinių tyrimų ir plėtros paslaugų pirkimų, kuriems netaikomas Viešųjų pirkimų įstatymas, vykdymo tvarką, kurioje bus išaiškinta, kokie mokslinių tyrimų ir plėtros paslaugų pirkimai nepatenka į Viešųjų pirkimų įstatymo reguliavimo sritį, nustatyta tokių pirkimų vykdymo kontrolės ir priežiūros tvarka ir t. t.

2011 m. II ketvirtis

↑ Rekomenduoti perkančiosioms organizacijoms pasiūlymus vertinti taikant ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų, leidžiantį pasirinkti inovatyvesnius pasiūlymus (papildyti Viešųjų pirkimų tarnybos parengtas Viešųjų pirkimų pasiūlymų vertinimo rekomendacijas).

Nuolat

↑ Rinkti, analizuoti ir skleisti informaciją apie inovatyvius viešuosius pirkimus, jų vykdymo patirtį Lietuvoje ir kitose valstybėse.

⁸ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/33/EB dėl skatinimo naudoti netaaršias ir efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemones.

XV.

VEIKSMINGA VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ KONTROLĖS SISTEMA

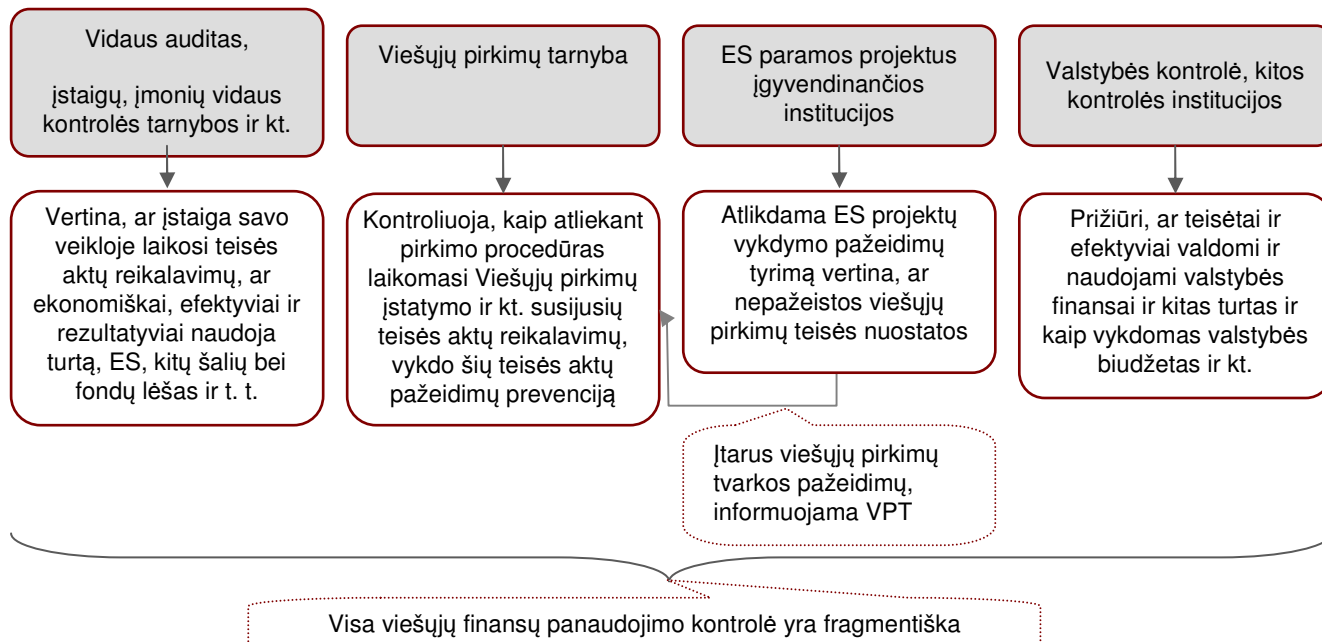
2009-2010 m. atlikti darbai

↑ Už viešųjų pirkimų priežiūrą Lietuvoje atsakinga Viešųjų pirkimų tarnyba. Nuo 2010 m. sausio 1 d. šiai institucijai tapus pavaldžiai Ūkio ministerijai siekiama sustiprinti Viešųjų pirkimų tarnybos atliekamas viešųjų pirkimų pažeidimų prevencijos ir kontrolės funkcijas. 2010 m. Viešųjų pirkimų tarnyboje įsteigtas Rizikos valdymo ir analizės skyrius, kuris vertina pirkimus atsižvelgdamas į tam tikrus rizikos veiksnius (perkančiosios organizacijos, pirkimo proceso, rinkos, tiekėjo rizikingumą ir pan.). 2010 m. parengtais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais išplėsta Viešųjų pirkimų tarnybos kompetencija: nustatyta funkcija kontroliuoti, kaip perkančiosios organizacijos laikosi viešųjų pirkimų teisės aktų reikalavimų, įsigydamos joms reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, bei užtikrina tinkamą pirkimų planavimą, pirkimo sutarčių vykdymą.

Situacijos vertinimas

- ↑ Kasmet Lietuvoje atliekama apie 11 tūkstančių pirkimų. Turėdama ribotus žmogiškuosius išteklius Viešųjų pirkimų tarnyba gali patikrinti tik nedidelę dalį pirkimų. Be to, Viešųjų pirkimų tarnyba vykdo viešųjų pirkimų kontrolę tik nuo pirkimo paskelbimo iki sutarties sudarymo. Todėl būtina sukurti perkančiųjų organizacijų savikontrolės priemones ir išplėsti Viešųjų pirkimų tarnybos galias.
- ↑ Europos Sąjungos lėšomis finansuojamų viešųjų pirkimų priežiūrą taip pat atlieka paramos projektus įgyvendinančios institucijos, viešųjų finansų panaudojimo teisėtumą vertina įstaigų vidaus auditas, Valstybės kontrolė. Tačiau tokia fragmentiška kontrolės sistema yra nepakankama siekiant sumažinti korupcijos apraiškas viešuosiuose pirkimuose.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCESO KONTROLĖ

Tolesni žingsniai

2010 m. IV ketvirtis–2011 m. IV ketvirtis

↑ Sukurti koordinuotą ir sistemingą, visą viešųjų pirkimų ciklą apimančią kontrolės sistemą, kurioje dalyvautų Viešųjų pirkimų tarnyba, įstaigų vidaus auditas, Valstybės kontrolė, už Europos Sąjungos lėšų naudojimą atsakingos institucijos ir kitos kontrolės institucijos, o daugiausia dėmesio būtų skiriama perkančiosios organizacijos savikontrolei. Siekiant stiprinti perkančiųjų organizacijų savikontrolę:

- ↑ parengti rekomendacijas dėl viešųjų pirkimų vidaus kontrolės sistemos tobulinimo;
- ↑ parengti rekomendacijas (techninę užduotį) dėl viešųjų pirkimų išorės audito atlikimo.

2011 m. I ketvirtis–2013 m. IV ketvirtis

↑ Siekti, kad Finansų ministerijai kartu su Ūkio ministerija vykdant planuojamą investicinį projektą „Elektroninės paslaugos „E. sąskaitos“ sukūrimas“ būtų įdiegtos priemonės, leisiančios didinti viešųjų pirkimų efektyvumą, skaidrumą ir kontrolę.

2011 m. I ketvirtis

↑ Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos duomenų pagrindu sukurti perkančiųjų organizacijų profilių sistemą, kurioje būtų pateikta informacija apie šių organizacijų viešuosius pirkimus, įskaitant informaciją apie perkančiųjų organizacijų vykdomų pirkimų rizikingumą.

2011 m. I ketvirtis–2014 m. IV ketvirtis

↑ CVP IS pagrindu sukurti rizikos valdymo ir kontrolės sistemą, gebančią nustatyti pažeidimų riziką keliančius veiksnius. Siekti, kad elektroninė rizikos valdymo sistema būtų svarbiausia priemonė vykdant viešųjų pirkimų kontrolę.

KURIAMA KOORDINUOTA IR SISTEMINĖ, VISĄ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ CIKLĄ APIMANTI KONTROLĖS SISTEMA, KURIOS
PAGRINDAS – ELEKTRONINĖ RIZIKOS VALDYMO SISTEMA

XVI.

ATSAKOMYBĖ UŽ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISĖS PAŽEIDIMUS

2009-2010 m. atlikti darbai

↑ Teisingumo ministerijai pateiktas Administracinių teisės pažeidimų kodekso 171³, 224 ir 259¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, kuriuo siūloma praplėsti nuobaudų, skiriamų už Viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų pažeidimus, pasirinkimo galimybę, t. y. įtvirtinti įspėjimą, kuris turėtų būti skiriamas už formalius Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimus, padidinti galimas skirti baudas, išplėsti administracinę atsakomybę traukiamų asmenų ratą, įtvirtinti atsakomybę už Viešųjų pirkimų tarnybos pareigūnų teisėtų nurodymų nevykdymą ir kt.

Situacijos vertinimas

↑ Šiuo metu Administracinių teisės pažeidimų kodeksas nustato galimybę už Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimus administracinę atsakomybę patraukti perkančiųjų organizacijų vadovus, jų įgaliotus vadovauti viešojo pirkimo komisijai asmenis bei viešojo pirkimo komisijos narius, balsavusius už neteisėto sprendimo priėmimą. Tačiau priimant sprendimus dėl viešųjų pirkimų taip pat dalyvauja ekspertai, kiti viešuosius pirkimus atliekantys asmenys, kuriuos patraukti administracinę atsakomybę nėra galimybės. Reikia išplėsti administracinę atsakomybę traukiamų asmenų skaičių ir nustatyti atsakomybę visiems sprendimus viešųjų pirkimų vykdyme priimančiams asmenims.

↑ Teisės aktai nenustato administracinės atsakomybės už Viešųjų pirkimų tarnybos pareigūnų teisėtų nurodymų nevykdymą. Tai sudaro prielaidas nevykdyti Viešųjų pirkimų tarnybos pareigūnų nurodymų.

↑ Administracinių teisės pažeidimų kodeksas nustato dviejų rūšių nuobaudas už Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimus – baudą ir nušalinimą nuo darbo (pareigų). Esant tik formaliems Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimams turėtų būti nustatyta galimybė skirti įspėjimą.

↑ Administracinių teisės pažeidimų kodekse nustatytos baudos (500–2500 Lt administracine nuobauda už Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimus nebaustam asmeniui, 2500–5000 Lt – baustam asmeniui) yra mažos ir neatgrasančios. Siekiant sumažinti viešųjų pirkimų tvarkos pažeidimų, tikslinga jas padidinti bent du kartus.

Tolesni žingsniai

Svarstant Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimus

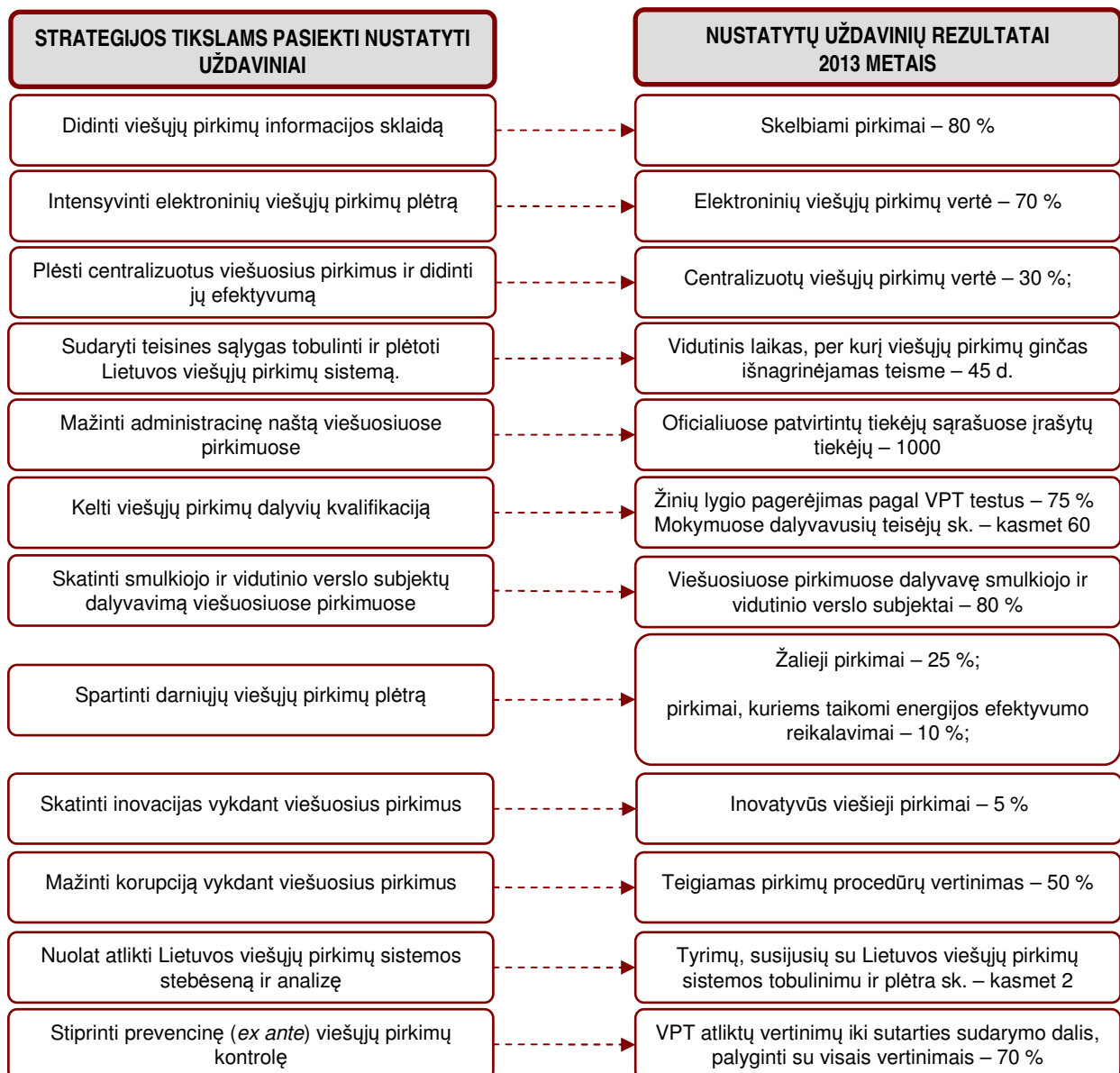
- ↑ Teikti pasiūlymus rengiant Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimus, susijusius su atsakomybės už viešųjų pirkimų teisės pažeidimus didinimu ir diferencijavimu, administracinę atsakomybę traukiamų asmenų rato išplėtimu.

XVII.

LIETUVOS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ SISTEMOS TOBULINIMO IR PLĖTROS 2009–2013 METŲ STRATEGIJA

2009-2010 m. atlikti darbai

↑ Įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos priemones 2009 m. parengta ir patvirtinta Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros 2009-2013 metų strategija, kurioje numatytais priemonėmis siekiama didesnio viešųjų pirkimų sistemos skaidrumo ir efektyvumo, konkurencijos skatinimo, elektroninių pirkimų plėtros, konkurencingos ir inovacijomis pagrįstos ekonomikos kūrimo.

Tolesni žingsniai

Iki 2013 m. VI ketvirčio

- ↑ Koordinuoti Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros 2009–2013 metų strategijos įgyvendinimą bei atlikti stebėseną.
- ↑ Prireikus pildyti ar tikslinti strategijos uždavinius ir priemones.

XVIII.

KITŲ INSTITUCIJŲ KELIAMOS PROBLEMOS IR SIŪLOMI SPRENDIMAI

Geroji viešųjų pirkimų praktika

FM siūlymas

↑ Viešųjų pirkimų tarnybos tinklapyje būtina skelbti ir pastoviai naujinti dažniausiai užduodamų klausimų ir atsakymų sąrašą. Tai padėtų sumažinti skambučių srautą ir operatyviau rasti reikalingą informaciją.

↑ Skelbiant informaciją apie nustatytus pažeidimus turėtų būti pateikiama ir informacija apie tai, ką reikėjo daryti, kad tokio pažeidimo būtų išvengta.

↑ Siūlytume optimizuoti informacijos, susijusios su viešaisiais pirkimais skelbimą – visus privalomus skelbimus skelbti tik vieną kartą ir vienoje vietoje, t.y. tam CVP IS sistemoje, atsisakant papildomo skelbimo institucijų tinklapiuose.

ŪM komentaras

↑ Viešųjų pirkimų tarnybos tinklapyje, skyrelyje „Klausimai“, skelbiami ir nuolat atnaujinami atsakymai į dažniausiai užduodamus klausimus. Siekiant sumažinti skambučių srautą planuojama įsteigti konsultavimo skambučių centrą, kuris užtikrintų didesnius prisiskambinimo į Viešųjų pirkimų tarnybą rodiklius.

↑ Svarstysime galimybę susisteminti dažniausiai pasitaikančias klaidas ir parengti atmintinę, kuri padėtų išvengti tokių klaidų. Taip pat, siekiant padėti perkančiosioms organizacijoms vykdyti pirkimus nepažeidžiant viešųjų pirkimų tvarkos, rengiami rekomendaciniai dokumentai. Daugiau apie tai skaitykite skirsnyje Geroji viešųjų pirkimų praktika.

↑ Siekiant taupyti perkančiųjų organizacijų lėšas, įtvirtinti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų pakeitimai, kuriais numatyta nuo 2012 m. sausio 1 d. viešųjų pirkimų skelbimų nebeskelbti „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“.

↑ Yra suinteresuotų asmenų nuomonių, kad viešųjų pirkimų dokumentai turi būti skelbiami perkančiųjų organizacijų tinklapiuose.

- ↑ Manytume, kad būtų tikslinga organizuoti diskusijas kuriose dalyvautų daugiausiai pirkimų vykdančios perkančiosios organizacijos, VPT, tiekėjų atstovai. Tai padėtų tobulinti pirkimo procesą bei jo teisinį reglamentavimą, identifikuoti ir viešinti gerąją praktiką pirkimų srityje.
- ↑ Su pasiūlymu sutinkame. Daugiau apie tai skaitykite skirsnyje Geroji viešųjų pirkimų praktika.
- ↑ Pažymėtina, kad kol kas Ūkio ministerija ir Vyriausybė neįvertino kai kurių galimų viešųjų pirkimų reglamentavimo aspektų:
  - ↑ Banko ar draudimo įmonės garantijos ar laidavimo reikalavimas vietoje kvalifikacinių reikalavimų (kai kurių galėtų būti atsisakoma apskritai);
  - ↑ Draudimas pirkimo objektą apibrėžti per kitus nei naudojimo/funkcinius parametrus (kad nebūtų nepagrįstai eliminuojama dalis techninių sprendimų);
  - ↑ Visų sutarčių viešinimas, pakeičiant Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas taip, kad sutinkantis dalyvauti viešojo sektoriaus pirkimų konkurse, privatus sektorius tuo pačiu sutinka, kad jo pasiūlymo esminės sąlygos taip pat būtų viešos;
  - ↑ Standartai ir kriterijai kada vykdomas viešas pirkimas (o ne, pvz., samdomi darbuotojai ar pan.), kai vykdomas viešas pirkimas – kokiam objektui – paslaugai, daiktui, nuomai, etc.
  - ↑ VPT turėtų kiek įmanoma daugiau viešinti palyginamuosius pirkimo duomenis iš skirtingų institucijų.
- ↑ Sutinkame, kad banko ar draudimo įmonės garantija ar laidavimas gali garantuoti nuostolių atlyginimą perkančiajai organizacijai, jeigu pirkimo sutartis nebūtų įvykdyta, tačiau tai ne visada užtikrina tinkamą pirkimo sutarties įvykdymą. Todėl kiekvienu konkrečiu pirkimo atveju turėtų būti vertinama, kokie minimalūs kvalifikaciniai reikalavimai turi būti keliami tiekėjams ir ar būtina reikalauti laidavimo ar garantijos siekiant užtikrinti sutarties įvykdymą. Manome, kad šis klausimas galėtų būti aptartas rekomendacinėse pirkimų sąlygose, kurios bus rengiamos specifiniams segmentams. Apie tai daugiau skaitykite skirsnyje Geroji viešųjų pirkimų praktika.
- ↑ Viešųjų pirkimų įstatymo 25 straipsnyje aptarti techninės specifikacijos rengimo būdai numatyti ir ES direktyvose. Draudimas taikyti kurį nors būdą prieštarautų ES direktyvų nuostatom. Taip pat manome, kad techninės specifikacijos rengimo būdo pasirinkimas turėtų priklausyti nuo pirkimo specifikos. Todėl siūlome keliamą klausimą spręsti rengiant rekomendacines pirkimų sąlygas. Apie tai skaitykite skirsnyje Geroji viešųjų pirkimų praktika.
- ↑ Visų pirkimo sutarčių viešinimas svarstomas. Apie tai skaitykite skirsnyje Viešųjų pirkimų proceso išskaidrinimas.
- ↑ Pritariame, kad rekomendacijos perkančiajai organizacijai, kaip vykdant pirkimus racionaliau naudoti lėšas, būtų naudingos. Pasiūlymo įgyvendinimo galimybės bus svarstomos.
- ↑ Numatoma sukurti perkančiųjų organizacijų profilių sistemą, kurioje būtų pateikta informacija apie šių organizacijų viešuosius pirkimus. Apie tai skaitykite skirsnyje Veiksminga viešųjų pirkimų kontrolės sistema. Galimybės skelbti palyginamuosius pirkimų duomenis bus svarstomos.

Viešųjų pirkimų proceso išskaidrinimas

FM siūlymas

- ↑ Siekiant užtikrinti pirkimų skaidrumą būtina tobulinti viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas dėl rezervuotos teisės dalyvauti pirkimuose, kadangi pastebėta tendencija, kad tokiu būdu įsigytas paslaugas teikia ne tų socialinių įmonių darbuotojai.
- ↑ Taip pat pažymėtina, kad būtinas detalesnis reglamentavimas ir geresnis monitoringas užtikrinant viešumą viešuosiuose pirkimuose (kaip tai numatyta Įstatyme ir reikalavimuose institucijų interneto svetainėms), taip pat kiek šis viešinimas yra patogus ir prieinamas.

ŪM komentaras

- ↑ Keliama problema aptarta skirsnyje Socialinė integracija viešųjų pirkimų politikoje.
- ↑ CVP IS funkcionalumo tobulinimas siekiant naudoti patogumo numatomas ir aptartas skirsnyje Elektroniniai pirkimai.

Viešųjų pirkimų centralizavimas

TM siūlymas

- ↑ Pritartina Ūkio ministerijos pateiktai nuomonei dėl pirkimų centralizavimo ir būtinybės didinti metodinės pagalbos teikimą perkančiosioms organizacijoms. Pažymėtina, kad nemaža dalis perkančiųjų organizacijų turi labai ribotus žmogiškuosius išteklius, ypač kuomet vykdomi specifinių sričių viešieji pirkimai. Todėl pavyzdinių, tipinių pirkimo dokumentų, apimančių kiek įmanoma daugiau sričių ir pirkimo objektų bei jų segmentų, parengimas bei pateikimas perkančiosioms organizacijoms, taip pat Centrinės perkančiosios organizacijos valdomo elektroninio katalogo asortimento praplėtimas, įtraukiant kiek įmanoma daugiau tipinių prekių ir paslaugų dažnai įsigyjamų rinkoje (pavyzdžiui, valymo, administravimo, apsaugos paslaugos, aviabilietai ir kelionių aptarnavimas, IT srities prekių ir paslaugų platesnis asortimentas, audito paslaugos, įvairių ryšio priemonių (fiksotas ryšis, laidinis ir belaidis Interneto ryšis) paslaugos, įvairios prekės, kurias galima standartizuoti: baldai, įvairi technika, ir daugybė kitų prekių bei paslaugų).

ŪM komentaras

- ↑ Siūlomi sprendimai aptarti skirsniuose Geroji viešųjų pirkimų praktika ir Viešųjų pirkimų centralizavimas.

Viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimas

FM siūlymas

↑ Manytume, kad būtina numatyti priemones dėl tiekėjų nesąžiningos konkurencijos konkurso metu. Skundų pateikimo procedūra turėtų numatyti ir tiekėjų atsakomybę, kadangi labai dažni atvejai, kai paskutinėmis sutarties pasirašymo atidėjimo termino dienomis teikiamos visiškai nepagrįstos, neargumentuotos pretenzijos, kiekvieną kartą nurodant skirtingą aspektą. Taip vilkinamas sutarties pasirašymas su laimėtoju ir prarandamos biudžete numatytos lėšos.

ŪM komentaras

↑ Teisę tiekėjams ginti savo interesus numato direktyva 2007/66/EB. Bet kokie ribojimai tiekėjui pateikti pretenziją prieštarautų šios direktyvos nuostatomis.

↑ Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 147 straipsnis numato galimybę teismui, taikant laikinąsias apsaugos priemones, pareikalauti, kad ieškovas ar kitas prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones padavęs asmuo pateiktų atsakovo nuostolių, galinčių atsirasti dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, atlyginimo užtikrinimą, kuriuo taip pat gali būti ir banko garantija. Įsiteisėjus sprendimui, kuriuo ieškinys atmetas, atsakovas turi teisę reikalauti, kad ieškovas atlygintų nuostolius, kuriuos jam padarė ieškovo prašymu taikytos laikinosios apsaugos priemonės.

TM siūlymas

↑ Pažymėtina, kad viena iš pagrindinių praktinių problemų ginčų nagrinėjimo stadijoje, vykdant viešuosius pirkimus yra nepagrįsto bylinėjimosi ar ūkio subjektų piktnaudžiavimo savo teisėmis problema. Manytina, kad siekiant detaliau išanalizuoti šią problemą bei apsvarstyti galimus jos sprendimo būdus, VPT galėtų atlikti viešųjų pirkimų bylų, nagrinėjamų teismuose, statistinę analizę konkrečių ūkio subjektų pjūviu. T.y. galėtų būti pateikta ir viešai prieinama ne tik informacija apie „rizikingiausių“ statusą turinčias perkančiąsias organizacijas, bet ir apie kitus ūkio subjektus, kurie dažniausiai dalyvauja teisminiuose ginčuose, daugiausia pralaimi bylų, daugiausia pralaimi savo inicijuotų bylų ir pan. Taip pat būtų naudinga įvertinti ir kitų ES valstybių praktiką šioje srityje. Teisingumo ministerija prisidėtų prie pastebėtas problemas išspręsti leidžiančio reglamentavimo pakeitimų rengimo.

ŪM komentaras

↑ Siūlomos analizės atlikimo tikslingumas ir galimybės bus svarstomos.

↑ Kitų šalių praktikos viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo srityje analizę numatoma atlikti. Daugiau apie tai skaitykite skirsnyje Viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo veiksmingumo didinimas.

- ↑ Nagrinėjant klausimus dėl išankstinio paskelbimo apie numatomus pirkimus bei numatomų vykdyti pirkimų objektų techninės specifikacijos projektų paskelbimo, siūlytina apsvarstyti galimybę labiau reglamentuoti šį procesą. Šiuo metu perkančiosios organizacijos yra įpareigosios (dėl dalies pirkimų – raginamos) skelbti numatomų pirkimų technines specifikacijas iš anksto. Tuo tarpu tiekėjai nėra įpareigoti/skatinami/raginami dalyvauti šių techninių specifikacijų aptarimo, tobulinimo procese. Siūlytina apsvarstyti galimybę perkelti šį procesą į CVP IS erdvę, numatant viešai matomų komentarų dėl techninės specifikacijos projektų pateikimą iš tiekėjų pusės, pareigą perkančiosioms organizacijoms apsvarstyti pagrįstus siūlymus ir priimti motyvuotą bei viešai skelbiamą sprendimą, tačiau tuo pačiu reglamentuoti, kad pirkimai, kuriuose yra vykdoma tokia išankstinio derinimo stadija, toliau vykdomi pagal procedūras, nenumatančias pretenzijų pateikimo dėl klausimų, dėl kurių buvo atliktas šis išankstinis derinimas/viešas aptarimas. T.y. iš esmės, jei techninė specifikacija yra derinama iš anksto iki skelbimo apie pirkimą paskelbimo, tuomet paskelbus apie pirkimą, potencialių tiekėjų pretenzijos dėl šios techninės specifikacijos perkančiosios organizacijos nebūtų nagrinėjamos. Manytina, kad tai galėtų paskatinti ūkio subjektų dalyvavimą pirkimo procedūrose, patobulinti perkančiųjų organizacijų rengiamas technines specifikacijas, suefektyvinti pačius sprendimus.
- ↑ Galimybės skatinti tiekėjus dalyvauti techninių specifikacijų aptarimo, tobulinimo procese bus svarstomos.
- ↑ Siūlymai nenagrinėti tiekėjų pretenzijų dėl techninės specifikacijos prieštarautų direktyvos 2007/66/EB nuostatomis.

XIX.

KONTAKTINĖ INFORMACIJA

Pastabas ir pasiūlymus galite pateikti Ūkio ministerijos Viešųjų pirkimų politikos skyriaus darbuotojų el. pašto adresais Birute.Maciunskiene@ukmin.lt ir Lina.Pilipaviciene@ukmin.lt.

Dėkojame už Jūsų idėjas ir bendradarbiavimą!